No. 19. Donderdag 12 Mei 1921. 21ste Jaargang.

…gt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

…gericht door Kolonel …E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

…OOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
…LICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN …eten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 3819. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Indië in Filmbeeld.

Het bestuur der afdeeling Den Haag onzer Vereeniging heeft, zooals men weet, in samenwerking met de bekende Directie der *Residentie-Bioscoop* (Kettingstraat), hier ter stede een „Indische Week" tot stand gebracht.

In een volgend nummer hierover meer, maar reeds nu, na den eersten dag, kan worden voorspeld, dat de „*Indische Week*" een groot succes belooft te worden. In de overtuiging dat allen, die belang stellen in hetgeen hier voor Nederland en Indië gedaan wordt, dit bericht met ingenomenheid zullen vernemen, moge voorshands met deze korte mededeeling worden volstaan.

Eene geschiedenis der Banda-eilanden.

(Vervolg.)

Door de oprichting van het sterke fort Belgica werd Neira door ons behoorlijk in bedwang gehouden, maar toch ontwikkelde zich op zijn weligst de smokkelhandel, waarbij wij moesten ervaren, dat het grootste deel van den muskaatoogst ten voordeele kwam van Engelschen, Javanen, Arabieren, Makassaren en Portugeezen.

Was Neira geheel in onze macht, niet alzoo de overige eilanden, alwaar men al driester tegen de Compagnie optrad. Dit was vooral het geval op Ai. Het gedrag der Bandaneezen was van dien aard en kwam zoodanig tot uiting, dat een Raad van Indië aanleiding vond te schrijven: „Mijn bedunkens en hoorde men niet naar eenigen vrede ofte handel te trachten, voor ende aleer dat men dit schelmachtig gedrocht overwonnen ende met goede verseeckeringen tot redenen gebracht, ofte gansch uitgeroeid hadden" (blz. 43).

Nu was het vonnis ten aanzien van Banda wel geveld! Maar het scheen, dat de natuur ook tot de verwoesting der eilanden zou bijdragen, juist op het kritieke moment, dat de Bandaneezen gezamenlijk het hoofd opstaken tegen de gehate Hollanders.

De geweldige uitbarsting van den Goenoeng Api in het begin van 1615, met aardbeving gepaard gaande, bracht de Hollandsche nederzetting op Neira in groote verslagenheid en zelfs tot wanhoop, in verband ook met de plannen der Bandaneezen om van die gelegenheid gebruik te maken haar in hare ontreddering op het eiland aan te vallen.

Als een reddende engel verscheen toen, tijdens de uitbarsting van den Goenoeng Api, Gouverneur-Generaal Gerard Reijnst, vergezeld van Admiraal van der Dussen, met elf schepen, goed toegerust, om Ai te veroveren.

„Kampend tegen golven, storm en steenen, ieder oogenblik de kans loopend te worden verpletterd of in draaikolken meegesleurd; kampend tegen het infernalium van vuur en vlam, renden de Hollandsche schepen, in rookwolken gehuld, de baai van Banda binnen. Hadden ze vermoeden gehad wat er broeide?" (bldz. 44).

Papageno (= S. Kalff) geeft van het geducht natuurverschijnsel van den Goenoeng Api een levendige beschrijving in zijn „*Indische bergbeklimmers*" [1]), waarvan wij niet kunnen nalaten hier een gedeelte af te schrijven.

„De uitbarsting van het jaar 1615," zegt *Papageno*, „vertoonde zich van de vloot van Gerard Reijnst gezien, als een geducht natuurverschijnsel. Heel de berg brandde toen als een plumpudding in de punch. Inderdaad, want de Kroniek vermeldt: „Het vuur vertoonde zich niet alleen boven in 't gat „aan de top, daar swaare klippen uitsprongen, maar „de berg brandde rondom en sloeg zijn vlammen „zelfs tot aan de voet hier en daar door scheuren „en openingen uit, waardoor al de dorpen, die daar „weleer waren, verwoest en vernielt zijn, zonder dat „men daar weder nieuwe heeft durven aanleggen."

„De krater werd bij deze gelegenheid zoover uitgescheurd, dat men er 't heele fort *Nassau* in had kunnen zetten. De berg zou dit Nassau opgeslokt hebben en misschien *Oranje* (op Ternate) er bij. Stond men nu aan den rand van den krater, dan meende men rechtdraads in de hel te kijken. Met die gele zwavelkorsten, de witachtige aluin, de grauwzwarte lava, zagen die naakte wanden er „grouwelijck" uit. Men mocht het hier den dichter wel nazeggen:

Was die heulende Tiefe da unten verhehle,
Das erzählt keine lebende glückliche Seele."

Tot groote schade van Banda leed, ondanks alle actie tegen Ai onder Adriaan van der Dussen, op 14 Mei 1615, de Compagnie een groote nederlaag, door toedoen ook van de Engelschen, die zich op het eiland Run hadden gevestigd en als bondgenooten der Bandaneezen krachtig een handje meehielpen om ons te bestoken. In allerijl werd nieuwe versterking van elders gehaald om de nederlaag van Ai zoo snel mogelijk ongedaan te maken. De commandeur Jan Dirksz. 't Lam, die 8 Maart 1616 in de baai voor Neira ankerde met een vloot van 10 schepen, kreeg in opdracht om...... „de bevolking uit te roeien en te verjagen en het land liever met heydenen wederom te doen peupleeren: alles werd hiervoor toegestaan, al zou men boomen moeten uitroeien en de landen desert maken" (bldz. 45).

Men leze nu deze Tropen-romantiek van de eerste orde! in schrijvers werk zelve op bldz. 45—49.

„Zijn ellende had Ay te danken aan zijn naam. Ay is een ongeluksnaam, heel de eeuwen door, tot duizenden jaren vóór Christus toe, zoodat zijn noodlot onafwendbaar was. Men zal zijn handen in elkaar slaan, als men er op na leest Jozua 8. Daar staat met naam en toenaam bijna precies het relaas van de gebeurtenissen op Ay" (bldz. 48).

Is dit niet als een „trouvaille" aan te merken van den schrijver? Bijna het geheele boek Jozua is woordelijk de geschiedenis van Banda in al haar minutieus uitgeplozen verschrikking.

Maar nu is het weer Lonthor, dat zijn hoofd opstak, gesteund door de Engelschen, die zich op Run hadden versterkt en daar als ongenaakbaar zaten, zoodat ook zij ten slotte schuld hebben aan de verwoesting van Banda, die eenmaal komen moest. Op dat bergachtige, groote eiland waren de Bandaneezen in hun element en dreven daar den guerilla met het meeste succes.

De bezetting van de kasteelen op Neira en Ai was voor meer dan de helft uitgestorven.

Kritiek waren voor de Compagnie de jaren 1618 en 1619 en dat ten aanzien van Banda, toenmaals het belangrijkste eiland van ons koloniaal bezit, van welks volkomen bezit het welzijn van de O.-I. C. zou afhangen. Met angstige spanning had Coen, in 1618 Gouverneur-Generaal geworden, den toestand van zaken op Banda gadegeslagen en alle hoop was op dezen man gevestigd, den eenige, dien men in staat achtte om orde in den chaos te brengen en de naaste toekomst zou uitmaken, dat men zich werkelijk niet in hem had vergist.

Geweldig was het optreden op Banda van dezen reus in onze koloniale geschiedenis! De historische kritiek zou evenwel hem, den „raksasa", zooals de schrijver hem noemt, niet sparen. Hooge boomen vangen nu eenmaal veel wind. Meedoogenloos getuigt schrijver van dezen man: „Hoe groot zijn talenten ook waren, Coen had een verdorven ziel; in den Hemel is hij nooit gekomen. Zoo iemand had de Compagnie noodig......"

„Dispereert nimmer", had hij toch geschreven aan de Bewindhebbers, „ontsiet uwe vijanden nimmer; daar en is ter werelt niets, dat ons can hinderen, noch deeren; wandt Godt met ons is; en treet de voorgaande misslagen in geen consequentie, want daer can in Indiën wat groots verricht worden."

„Is er ooit iets geweldigers in zoo'n openhartige klaarheid gezegd?" (bldz. 51). Half Januari begint Coen dan eindelijk zijn beruchte *tour de désastre*. Met een vloot van 12 schepen, bemand met 1500 krijgers, verliet Coen 13 Januari 1621 de reede van Batavia ter onderwerping van de Bandaneezen. 14 Februari ankerde de vloot voor Ambon. Op het moment, dat Coen naar Banda zou vertrekken, arriveerde een schip met een Bandaneesche deputatie met een aanbod om vrede tot het sluiten van een „oprecht-eeuwig" verdrag. De moed was den Bandaneezen in de schoenen gezonken. Telaat evenwel! Coen gaf te kennen, „dat de bedriechelijke accoorden van de Bandaneezen al te wel ervaren hadden, omme ons wederomme te laten abuijzeeren......" Van geen contract of bemiddeling wilde hij verder weten; hij wilde de Bandaneezen met zijn overmacht zóó tuchtigen, dat er nimmer verzet meer tegen de Compagnie zou mogelijk zijn. 23 Februari uit Ambon vertrokken, kwam hij den 27en d.a.v. te Banda, waar hij begon met eenige manschappen te begraven. Gedurende de reis Batavia—Banda hadden 150 sterfgevallen plaats gehad.

Nieuwe versterking van troepen werd nog afgewacht alvorens de actie begon. 7 Maart lag de geheele vloot voor Neira geankerd. Alle vredesvoorstellen van de zijde der Bandaneezen werden door Coen onvoorwaardelijk afgewezen. Hij zou ze nu wel vinden; het uur der wrake is toch zoet.

Men leze het werkelijk mooi exposé, dat schrijver geeft van Coen's geweldig en gewelddadig optreden, bldz. 53. Ja, fel vielen de slagen, die Coen op de Banda-eilanden uitdeelde. Hij was een man uit één stuk, die voor niets terugdeinsde. „Dispereert nimmer" was immers zijn consigne, ook in de hachelijkste oogenblikken. Hij had een vasten wil en die schept zijn lot zelf. Er bestaat geen noodlot! Coen was wel zeker van den uitslag van hetgeen hij had

[1]) Zie: Java-Bode van 1, 8, 15, 22 en 29 Nov. 1913 en 6 Dec. 1913 (Slot).

voorgenomen, n.l. om met Banda voor eens en voor goed af te rekenen en daardoor ook de Engelschen voor altijd den lust te benemen zich verder met de Bandasche zaken in te laten.

Telde Banda vroeger 15000 zielen, op 16 Mei 1621, al saluutschoten lossende, liet hij de Bandagroep achter als een rookende ruïne met ternauwernood 1000 zielen! Deze ontvolking was dus volbracht binnen den tijd van drie maanden. „De inboorlingen zijn meest allen door den oorloch, armoede ende gebreck vergaen. Zeer weijnich isser op de omliggende eilanden ontcomen”, rapporteert Coen in 1623 (bldz. 60).

Zooals bekend, zijn de meesten der overblijvenden naar de Kei-eilanden gevlucht — het was toch een *sauve qui peut!* — waar men heden ten dage nog afstammelingen van Bandaneezen aantreft, die zich hun afkomst van de Banda-eilanden nog zeer wel bewust zijn. Ook van de andere eilanden Run en Rozengain verlieten velen, uit vrees voor de komende dagen, hun geboorteplaats. Niettegenstaande de inboorlingen van Run zich goedschiks aan Coen hadden onderworpen en zij niets hadden te vreezen, waren er in 1638 van de ongeveer 1500 zielen nog maar 30 overgebleven [2]).

(Wordt vervolgd.)

A. R. v. O.

[1]) Zie: Jacs. M. Vos. Neerland's daden in Oost en West.
[2]) A. Leupe. De verovering der Banda-eilanden. Mr. J. A. van der Chys. Banda's veroveringsdag.

Een Belgische Beschouwing.

Het „Bulletin de la Société Belge d'Etudes Coloniales” brengt in zijn Jan.-Febr. afl. 1921 het vervolg en slot van Octave J. A. Collet's knappe studie over: *„L'évolution de l'esprit indigène aux Indes Orientales Néerlandaises.”*

Reeds werd in het „Kol. Weekblad” het 1e gedeelte daarvan gesignaleerd uit de Nov.-Dec afl. 1920.

De schrijver, geheel en al overtuigd van het Pan-Islamistische gevaar, neemt dit als de basis van zijn studie. Hij stelt Indië als een voorbeeld voor de Congo; het is zijn „amour pour la Patrie Belge” (pag. 461-'20) welke hem tot het schrijven ervan geleid heeft.

Zeer sterk wordt dit tot uiting gebracht door de „Nation Belge”, welke in haar editie van 21 Maart j.l. Collet's boek bespreekt onder den geruchtmakenden titel van „Le péril islamique aux Indes Néerlandaises”, met als onderschrift „Les manifestations méritent l'attention des Belges qui s'intéressent à l'avenir du Congo” en dat als volgt besluit:

„Les choses en sont là. Tirons- en la leçon qu'elles comportent. L'invasion musulmane nous menace au Congo. Il est évident qu'en face de la solidarité qui rélie les uns aux autres les muselmans d'Afrique, une politique à la fois prudente et ferme s'impose. Il y a là un point noir à l'horizon qui ne peut pas échapper à la vigilance de nos dirigeants. A eux de nous préserver de la tempête!”

Met dit kleine voorbehoud is deze studie echter ten volle een aandachtige lezing waard. Collet is niet alleen een aangenaam causeur, maar, wat hier veel meer gewicht in de schaal legt, hij blijkt tevens zijn onderwerp grondig bestudeerd te hebben; te meer doet dit aangenaam aan, waar hij zijn bewondering voor ons Hollandsche Kolonisatie-systeem niet onder stoelen of banken steekt!

In zijn 1e Hoofdstuk — La Colonisation Néerlandaise — 't welk vooral schrijvers' bewondering voor N.-I. weerspiegelt, zegt hij o.m.:

„......Ont ainsi mis la Néerlande en possession d'un des plus vastes et peut-être du plus superbe empire colonial qui soit.” (pag. 465—'20).

En de zin: „La perte pour les Pays-Bas de l'empire insulaire qui leur appartient, surtout par l'effet de l'habitude, aurait une répercussion des plus „graves sur la situation politique et économique de „la Mère-Patrie.” (pag. 467—'20) zou zóó uit het „Kol. Weekblad” geknipt kunnen zijn.

M.i. geeft de schrijver ook van een goed doorvoelen der zaak blijk als hij betoogt: „Mais le danger „le plus immédiat pour la dominiation aux Indes „Néerlandaises n'est pas le fait de l'étranger, c'est „celui de l'ennemi intérieur, combattant ouvertement la Néerlande, au nom même des principes „de libéralisme introduits par celle-ci” (pag. 468—'20).

De wording der Inlandsche Beweging wordt uiteengezet in Hoofdstuk II: „La Fermentation des Idées”; een apart hoofdstuk (No. III) wijdt de schr. aan de S. I.

Het volgende hoofdstuk behandelt uitvoerig de *Volksraad*:

„En résumé, le Volksraad n'a pas la compétence „du conseil législatif indien; ce n'est pas non plus „une corporation représentative, mais une sorte de „Conseil d'Etat-rappelant, sous certaines rapports. „les „Délégations financières” d'Algérie et possédant toutes les prérogatives d'un parlement, car „il jouit en fait de privilèges fort étendus. Malgré „les limitations légales, imposées à son activité, le „Volksraad s'est assuré dès sa première heure, une „position morale et politique dépassant de beaucoup les intentions primitives” (pag. 32—'21).

Hoofdstuk V vertelt den lezer van „La situation actuelle”. Uit de vele, merkwaardig juiste beschouwingen, welke daar gegeven worden, stip ik er een aan, welke als ons Hollandsche „De beste stuurlui staan aan wal”, dikwijls van toepassing is op de vele critici in den lande over het beleid der Indische Regeering: „On trouve aux Pays-Bas, comme ailleurs, des hommes qui, sans rien connaître de la „situation coloniale et des intérêts complexes soulevés par l'établissement des blancs dans les pays „d'outre-mer, sont toujours prêts à entraver l'oeuvre „européenne” (pag. 61—'21).

In zijn „Conclusions” (VIe hoofdstuk) brengt schr. de toepassingen voor de Belgische Kongo-kolonisatie. Hij eindigt zijn artikel met den Belgen de volgende behartenswaardige woorden toe te sturen, woorden, ook voor ons van belang en welke klaarblijkelijk geïnspireerd zijn door datgene van ons werk, wat hij in Indië bewonderde (pag. 75-'21): „Gouverner c'est prévoir longtemps à l'avance, afin „d'être prêt à toute éventualité. L'axiome est surtout vrai pour les possessions d'outre-mer. „L'oeuvre coloniale est un travail de longue haleine „et de lointaine portée. Ce qu'il demande avant „tout, c'est une politique très élevée et d'une grande „continuité. Comme les résultats ne sont pas immédiats, comme elle exige beaucoup d'efforts pour ne „donner ses fruits que dans un temps assez éloigné, „comme elle sacrifie le présent à l'avenir, elle ne „peut être entreprise que par des hommes capables „de se dégager des passions du moment et puissant „dans la hauteur de leurs vues, le courage de résister aux suggestions des intérêts présents, guidées par des égoïsmes étroits ou par une indifférence coupable.”

Het leek mij gewenscht op dit artikel meer nadrukkelijk de aandacht te vestigen, waar hier een buitenlander, na diepgaande studie, zijn oordeel uitspreekt; een oordeel, zeer vleiend voor ons als koloniseerende mogendheid en bovendien doorvlochten van merkwaardige opmerking en een hooge opvatting van koloniale staatkunde.

Zeer zeker verdient de heer Collet onze warme hulde voor zijn mooie en knappe studie, waardoor ons „Konialwezen” zeer zeker in ruimer kring in België bekend...... en bemind zal raken.

Nog dient vermeld, dat deze artikelen, onder denzelfden titel, in boekvorm verscheen bij Falck et fils, rue des Paroissiers 28, Brussel.

R. 24-4-'21. KEES VAN HOEK.

Arbeiders-Zendings-Conferentie.

7—10 Juni 1921, Conferentie-Oord te Lunteren bij Ede.

Een Arbeiders-Zendings-Conferentie? Wat is dat? Dat is eene Conferentie, waar wij met leden en vertegenwoordigers der (Chr.) arbeiderskringen willen bespreken, wat die arbeiders-kringen voor de Zending moeten zijn en doen, en wat de Zending voor de Chr. arbeidersbeweging kan beteekenen.

In onzen tijd van allerlei veranderingen op maatschappelijk en geestelijk gebied zijn niet alleen de arbeiders in andere omstandigheden gekomen. Ook de positie der Zending is gewijzigd; zij is echter stoffelijk en geestelijk veel moeilijker geworden. Naar het geestelijke ziet zij zich nieuwe taken gesteld, en mogelijkheden geopend, die niet te overzien zijn, en de groote vraagstukken van onzen tijd raken ook haar op het innigste. Naar het stoffelijke is de toestand in één woord benard te noemen. De middelen zijn ten eenenmale ontoereikend om aan al de nieuwe eischen tegemoet te komen. Dit drukt allereerst op de Zendingarbeiders, die met een klein tractement, — velen onder hen met een veel te klein tractement — een reuzenwerk moeten doen, dagelijks al de zorgen van den arbeid moeten torsen en tegen allerlei geestelijke moeilijkheden moeten strijden. Maar dit gebrek aan hulpmiddelen en werkkrachten drukt niet minder zwaar op den arbeid zelf. In plaats van al het werk, dat te wachten ligt, te kunnen aanvatten, moet men steeds op beperking bedacht wezen. En dat in het werk der Evangelieprediking.

Zoo is de toestand der Zending tegelijk veel beteekenisvoller en veel kritieker geworden. Dit laatste zou niet zoo wezen als de Zending beter bekend was en de belangstelling voor haar meer algemeen. Wat weten onze Christelijke kringen van de geweldige beroering die de Inlandsche wereld beroert? Wat weet men er van hoe ook daar het sociale leven zich ontwikkelt, gelijk er over de geheele wereld een groote belangstelling in het sociale leven gaat? Wat gevoelt men er van, dat wij, evenzeer als hier, ook ginds sociaal op een keerpunt zijn? Wat begrijpt men er bovenal van, dat de Zending tegenover dit alles een geweldige taak heeft; niet slechts omdat zij zich aan moet passen; maar veel meer omdat zij in zichzelf groote, ja de grootste sociale beteekenis heeft? Leefde de gemeente meer met dit alles in de Zending mede, dan zou men hier meer begrijpen van al die moeilijkheden en van de geweldige taak, die de Zending in onze dagen te vervullen heeft; men zou in de groote nooden en behoeften beter voorzien en men zou ook deelen en den zegen van het werk, tot zegen voor zich zelf. Want de Zending heeft niet alleen te vragen, zij heeft ook veel te geven; de zegen op het Zendingswerk is toch de zegen voor de gemeente; alleen zij moet die zegen deelachtig kunnen worden. Daarom hebben Zending en gemeente elkander noodig en moeten tot elkaar gebracht worden. Niet alleen de Zending en de kerk als kerk, maar ook de Zending en elke Christen persoonlijk. Het is juist iets voor elk persoonlijk.

Deez dingen moeten ook in de arbeiderswereld bekend worden en overdacht. De Zending heeft ook de arbeiderskringen noodig, vooral waar zij met sociale en economische aangelegenheden in aanraking komt. Maar niet minder hebben de arbeiderskringen de Zending noodig voor verrijking van hun geestelijk leven. Ook de arbeiders moeten hunne Zendingsplicht als Christen kunnen vervullen en in den zegen van het Zendingswerk, beide in strijd of overwinning, kunnen deelen.

Reeds werd verleden zomer op de Zomerconferenties te Lunteren door drie verschillende sprekers het onderwerp behandeld: Arbeiders, Arbeidersbeweging en Zending. Toen ontstond het plan ook eene Arbeiders-Zendings-Conferentie te houden. De Z. S. R. vroeg om de medewerking van het Christelijk Nationaal Vakverbond, zoowel als van de drie Sociale Bonden. Allen gingen gereedelijk op het voorstel in en een gezamenlijke Commissie werd gevormd. Deze heeft onderstaand programma opgemaakt en de voorwaarden en regelingen voor deze Conferentie vastgesteld, en roept thans alle belanghebbenden en belangstellenden tot deze Conferentie op. *Het hangt van U af of de Conferentie zal slagen.* Daarom hopen wij, dat velen aan dezen oproep gehoor zullen geven, zoodat wij een goede en vruchtbare conferentie zullen hebben op het mooie plekje hei in het Lunterensche Buurtbosch.

De Commissie voornoemd:

Ds. J. KRÜGER, Maarssen, Vice-Voorzitter van den *Zendingsstudie-Raad.*
J. W. GUNNING, Domplein 25, Utrecht, 1e Secretaris idem.
G. BAAS, 3e Helmerstraat 54, Amsterdam, Bestuurslid idem.
J. S. RUPPERT Jr., Goudsche Singel 11a, Rotterdam, *Christ. Nat. Vakverbond.*
C. SMEENK, Boulevard 76, Arnhem, Idem.
J. HERMANS, Vlietstraat 6, Amsterdam, *Patrimonium.*
C. J. NAHUYSEN, Grietstraat 12, Utrecht, *Christ. Nat. Werkmansbond.*
C. NIEMOLLER, Oranjestraat 116, Haarlem, *Ned. Luth. Werkl. Verbond.*

PROGRAMMA.

Dinsdag 7 Juni
's Avonds: L. J. van Wijk, Voorzitter van den Z.S.R. Openingswoord.
Prof. Dr. J. R. Slotemaker de Bruïne: Zending en Wereldleven.
Woensdag 8 Juni
Voormiddags: J. W. Gunning: Het hoe en wat van Zendingsstudie en -kringen.
Dr. F. J. Fokkema: De beteekenis van het Evangelie voor een animistisch en hindoeistisch volk.
's Avonds: C. Smeenk: Iets over de arbeidersbeweging in Indië en wat de Zending voor haar kan doen.
Donderdag 9 Juni
Voormiddags: Ds. J. C. V. van Bemmel: Wat moet de arbeidersbeweging doen voor de Zending?
Dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaar van Dubbeldam (Oud-Zendingsconsul): Twaalf jaren aan het Zendingsfront.
's Avonds: Dr. K. Dijk: Zending en Sociale leven.
Dr. Th. L. Haitjema: Gebed en Zending.
Vrijdag 10 Juni
Voormiddags: G. Baas: De practijk van Zendingsstudie en -opvoeding in eigen omgeving.
Ds. P. van Wijk: Slotwoord.

REGELING.

Aanvang en Sluiting. De Conferentie opent Dinsdagmiddag 7 Juli 1921. Alle deelnemers worden met de treinen van 2.28 en 2.57 n.m. te Lunteren verwacht (wie per fiets komt, op overeenkomstigen tijd). De Conferentie sluit op Vrijdag 10 Juni; de deelnemers kunnen dan weer met dezelfde treinen vertrekken.

Deelname. De Conferentie staat open voor elken arbeider, die aan het doel der Conferentie wil medewerken. Ook de echtgenooten zijn hartelijk welkom.

Er kunnen (behalve de sprekers en gasten, enz.) niet meer dan 140 deelnemers toegelaten worden, de echtgenooten mede geteld.

Het C. N. V. en de drie Sociale Bonden kunnen elk over een zeker aantal plaatsen beschikken. Over de plaatsen, die de eene niet gebruikt, kan een der anderen, dan wel de Commissie beschikken. Wie zich dus wil opgeven, melde zich bij zijne eigen organisatie aan, en wel bij derzelver afgevaardigde-lid in de Commissie. Desgewenscht kan men zich ook opgeven bij den Secretaris van den Zendingsstudie-Raad, Domplein 25, Utrecht.

Men geve zich vooral spoedig op, doch uiterlijk vóór 25 Mei a.s.

De kosten van deelneming bedragen *f* 15.— per persoon en *f* 25.— voor een echtpaar. Hiervoor ontvangt men, behalve toegang tot de Conferentie en haar samenkomsten, ook huisvesting en voeding voor den heelen duur der Conferentie.

De Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas.

Verslag over de jaren 1918, 1919 *en* 1920.

Het beknopt verslag van den arbeid gedurende deze jaren wijst aan, dat thans (10 Februari 1921) onder het toezicht der vereeniging zijn: 6 Inlanders, 15 Europeanen in Indië geboren en 6 Chineezen, totaal 27. Bij het einde van 1920 was de financieele toestand, blijkens de balans, vrij gunstig, dank zij een door hulp van particulieren verkregen regeeringssubsidie. Vermeld wordt voorts, dat de Studiekas verschillende jongelieden tot groot nut is geweest en dat, zonder hare hulp en bijstand, sommigen te gronde zouden zijn gegaan, ten bewijze waarvan verschillende gevallen kortelijk worden aangehaald.

Het bestuur was op 31 December 1920 als volgt samengesteld: Luit.-Gen. J. B. van Heutsz, voorzitter, Mr. G. Vissering, Prof. Dr. G. A. J. Hazeu, D. W. v. Rees, G. J. Oudemans, gedelegeerd lid en W. C. Ketelaar, secretaris.

Indisch Genootschap.

Bij de op 4 dezer tot stand gekomen samensmelting van de vereenigingen „Moederland en Koloniën" en „Indisch Genootschap", onder den naam van *Indisch Genootschap,* werd besloten alle bestuursleden der beide vereenigingen tot leden van het nieuwe bestuur van het I. G. te benoemen, behalve de heeren: dr. E. Moresco, die wegens drukke werkzaamheden, en Soetan Casajangan, die wegens vertrek naar Indië bedankt hadden.

Het nieuwe bestuur is nu als volgt samengesteld: prof. mr. C. van Vollenhoven, voorzitter; mr. W. C. Berkhout, onder-voorzitter; jhr. J. C. van Reigersberg Versluys, penningmeester; Th. G. G. Valette, secretaris; mr. dr. Tj. Mees, adj.-secretaris. Leden: mevr. E. M. van Deventer—Maas en de heeren prof. mr. D. van Blom, A. W. Cremer, prof. G. L. Gonggrijp Jr., J. S. C. Kasteleyn, mr. J. van Kuyk, G. Nypels, J. P. van Rossum, Samsi Sastrawidaja, prof. D. G. Stibbe, J. W. J. Wellan, H. J. E. Wenkebach.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Mr. Creutzberg geïnterviewd.

Aan een interview van den directeur van Onderwijs, mr. Creutzberg, opgenomen in de *Sum. Post,* ontleenen wij o.m.:

In Atjeh bestaat onder de Inlandsche bevolking veel belangstelling voor het onderwijs aan Inlandsche meisjes. Tot nu toe betrekt het onderwijs in Atjeh zijne leerkrachten van de Westkust, doch de bedoeling zit voor, uit de Atjehsche bevolking zelve de leerkrachten voor het Inlandsch onderwijs in Atjeh op te leiden. Reeds is daar een jaar lang een Europeesche onderwijzeres, mevr. Mattern, met zulke opleiding bezig en met vrij veel succes.

Mr. Creutzberg heeft principieel bezwaar tegen de opheffing van de 7e klasse der Europeesche Lagere School, om te voorzien in het tekort aan onderwijzers. Juist door het personeelstekort heeft in 'talgemeen het lager onderwijs in Indië in de laatste jaren geleden. Alles moet gedaan worden om dat onderwijs desondanks zooveel mogelijk op peil te houden; de opheffing van de 7e klasse zou de aansluiting op de H.B.S. in Indië en in Nederland in gevaar brengen!

Er is een Hollandsch-Chineesche kweekschool voor onderwijzers opgericht, die op een vrij goed succes kan bogen en in 1922 hare abiturienten zal beginnen af te leveren.

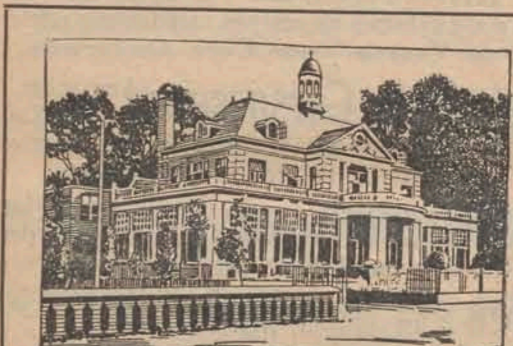
De import van Duitsche onderwijzers is ten slotte een gevoelsquaestie. En juist daarom heeft mr. C. het gevoelen van het belanghebbend publiek in Indië terzake willen inwinnen. Na lezing van het schriftelijk advies der commissie in Nederland zag hij, dat men deze quaestie van twee zijden kan beschouwen: uit een verstandelijk oogpunt, en uit een oogpunt van sentiment. Het verstandelijk overleg komt tot de slotsom, dat verscheidene der aangevoerde bezwaren — al zijn zij op zichzelven niet te miskennen — overdreven zijn voorgesteld. Wanneer 200 Duitsche onderwijzers over alle scholen worden verspreid en dus opgeslokt door een personeel van 2000 Hollandsche onderwijzers, kan men bezwaarlijk volhouden, dat het Hollandsch karakter der opvoeding inderdaad gevaar zou loopen; dit karakter zouden de Hollandsche onderwijzers in Indië ongetwijfeld weten te handhaven en te behouden. En wat de moeilijkheid van het aanleeren van onze taal betreft: men zou toch niet uit 't oog moeten verliezen, dat het snel en grondig aanleeren en aanwenden van onze taal voor die Duitsche gegadigden een levenskwestie zou zijn. Voor hen zou het welslagen daarin zijn een kwestie van erop of eronder, en de te verwachten resultaten zouden dus niet vergeleken mogen worden met het Hollandsch, dat andere Duitschers zich onder ons spelenderwijs, niet-noodgedrongen, min of meer eigen hebben gemaakt! Ongetwijfeld zouden die Duitsche sollicitanten zich met de volle borst op de zaak toeleggen.

Maar de kwestie is er tenslotte een van sentiment. Althans, wat betreft het lager, het klasseonderwijs. Bij het middelbaar onderwijs — Vakonderwijs — zou dit sentiment geen noemenswaardige rol behoeven te spelen. Hoe lang niet heeft de H. B. S. in Nederland zich moeten behelpen met leeraren van vreemde nationaliteit voor bepaalde leervakken? Op de mulo-scholen zou de directeur daarentegen weder geen vreemde leerkrachten willen toelaten, omdat daardoor de kansen van den Indischen onderwijzer onrechtmatig zouden worden verkort.

Met uitzondering wellicht van het doen uitkomen van enkele Duitsche leeraren voor de hoogere burgerscholen en de technische scholen denkt de directeur niet, dat er van de uitzending van de Duitsche onderwijzers iets zal komen.

Zooals de zaken op 't oogenblik staan is 't niet uitgesloten dat men voor de verdere uitbreiding van het onderwijs in Indië aangewezen zal blijken te zijn op leerkrachten, welke Indië-zelve zal hebben op te leveren, op de opleiding van onderwijzers in Indië dus. Door de oprichting van goede kweekscholen en door daaraan aanlokkelijke voorwaarden te verbinden, zal men in die richting stellig iets kunnen bereiken; in de eerste 10 jaren zal het numerieke resultaat natuurlijk niet groot kunnen zijn, en dus moeten wij ons erop voorbereiden, dat in den eersten tijd althans de uitbreiding van het onderwijs in Indië aanmerkelijke vertraging zal ondervinden.

Intusschen blijft het Departement van Onderwijs voortdurend bedacht op middelen om den toevloed van Hollandsche krachten uit Nederland te bevorderen. Een nieuw denkbeeld te dien aanzien is, voor jongelieden, die in Nederland de hulpacte hebben verworven, een Indische beurs open te stellen, dezen als 't ware los te koopen uit hunne Nederlandsche betrekkingen om hen in staat te stellen, in een zeer korten termijn de hoofdacte te halen, waardoor zij dan met

volledige bevoegheid naar Indië zouden kunnen komen. Van dezen maatregel stelt mr. C. zich wel een goed resultaat voor, nu er een gezonde verhouding is gebracht tusschen de Nederlandsche en de Indische onderwijzerssalarissen. Tevens wordt daardoor het voordeel verkregen, dat het Indisch onderwijs wordt versterkt met volledig bevoegde krachten; immers, het roekeloos binnen-halen van halfbevoegde krachten kan het peil van het onderwijs niet doen rijzen.

Mr. C. voorziet over 1921 en 1922 geen débâcle. Men moet ook niet vergeten, dat er toch nog altijd uit Nederland uitgezonden wordt. Kortgeleden stonden er in Nederland weder 50 onderwijzers voor Indië gereed. 't Is echter weer zoo moeilijk scheepsgelegenheid voor hen te vinden. Buitendien is de commissie in Nederland misschien wel wat opgeschrikt door de hooge numerieke eischen, welke de directeur stelde: 400 per jaar.

Wanneer de uitzending uit Nederland in 1921 en 1922 niet geringer zal zijn dan het gemiddelde der laatste 8 jaren (de slechte jaren 1917 en 1918 inbegrepen), dan zullen in 1922 de bestaande gaten gevuld kunnen zijn. Wordt dat gemiddelde niet bereikt, dan...... maar men doet in Den Haag al wat men kan.

Waar onder de uit Holland geïmporteerde wandplaten in de schoollokalen er nog te vele zijn, waaraan het in Indië geboren kind niets heeft, houdt de onderwijzersraad in Indië in overleg met den heer Teillers, secretaris van den Kunstkring, zich bezig met het uitschrijven van een prijsvraag aan de hand van paedagogische opgaven. Het tijdstip voor zulk een prijsvraag is gunstig, nu er juist thans verscheidene jonge Nederlandsche schilders in Indië werkzaam zijn. Wat de leesboeken voor de Indische school betreft, was men tot voorkort geheel aangewezen op toezending uit Holland. Ook daarin echter is ten deele reeds verandering gekomen, en de Onderwijsraad is zeer zeker bedacht op de verkrijging van leerstof voor de Indische school uit Indië-zelf.

Stovia.

In het slotartikel over „Vijf jaren Landvoogdij" schrijft de „*Loc.*": Als symbool van de toenemende kracht, waarmede de hygiënische verzorging van de bevolking dezer landen op Westersch-wetenschappelijken grondslag door de regeering ter hand wordt genomen, verrees op Salemba te Weltevreden voor het grootste gedeelte gedurende de laatste bestuursperiode, het monumentaal gebouwencomplex, dat huisvesting verleent aan het Centraal Geneeskundig Laboratorium van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst, aan de Centrale burgerlijke ziekeninrichting van Batavia en aan de *School Tot Opleiding Van Indische Artsen.*

Symbool niet alleen van kracht, maar ook van harmonische samenwerking tusschen de beide groote onderdeelen der medische verzorging, de individueele ziekenverpleging en de hygiëne in technischen zin als de, meestal voorbehoedende verzorging van de volksgezondheid in ruimste beteekenis.

Symbool ook van den grooten plicht, die ten deze rust op de jongelingschap uit het volk van Indië's gewesten zelf, die na met Westersch-wetenschappelijke wapenen te zijn toegerust, zelf den strijd zal hebben aan te binden tegen de ondermijning van de volkskracht door ziekten en kwalen.

Een kleine *f* 3.000.000 werd tot nu toe aan dit complex verwerkt.

Boekit-Asam.

In hetzelfde artikel zegt de „*Loc.*": Tengevolge van het door den wereldoorlog veroorzaakte gebrek aan scheepsruimte werd de tevoren vrij belangrijke invoer van steenkolen zeer bemoeilijkt, een tijdlang zelfs onmogelijk. Opvoering van de binnenlandsche kolenproductie was daarom geboden, en daar van uitbreiding van de bestaande ontginningen alleen niet voldoende verlichting van den brandstofnood te verwachten viel, werd de vestiging van een derde Gouvernements-Kolenontginning ter hand genomen. Hiertoe viel het oog op de terreinen in de buurt van Moeara Enim in de res. Palembang, waar in 1915 reeds belangrijke partijen kolen, waaronder eenige hoogveredelde lagen, waren gevonden.

Ten einde een afgerond bedrijf te kunnen vestigen, werden in 1918 tegen betaling van ruim *f* 1.000.000 van de Exploratie-Mij. Lematang overgenomen de kolenconcessies Bahangan, Boekit Asam, Boekit Boenian, Soeka Marinda, Boekit Kendi en Boekit Rindin, welke terreinen met de reeds aangevangen landsontginning een geologisch geheel vormen en waardoor voor den lande de voor exploitatie geschikte vermoedelijke hoeveelheid hoogwaardige glanskolen in die streken meer dan verdubbeld werd.

De landman drijft den ploeg door 't land,
En strooit daarna het zaad in d' aarde;
Stil kan hij nu zijn rust gaan nemen,
De God des regens zal het overige wel doen.

Indische Spreuk.
Vrije overzetting uit „Geist des Ostens".

Dit derde staatskolenbedrijf, dat onmiddellijk een railverbinding kreeg naar Moeara Enim en vandaar over de lijn Moeara Enim—Palembang naar zee, is een groot succes. De glanskolen doen, naar proeven van de Kon. Marine hebben aangetoond, voor Cardiffkolen weinig onder en zullen die na een briketteeringsproces vermoedelijk zelfs kunnen evenaren.

In de eerste openingsrede van den Volksraad kon de Gouverneur-Generaal, die voor de totstandkoming van dit bedrijf persoonlijk steeds de belangstelling toonde, reeds mededeelen, dat het een aanzienlijke bijdrage in 's lands kolenvoorziening leverde. Die bijdrage is sedert aanmerkelijk vermeerderd en blijft stijgende.

Geen juristen-landrechters meer.

De *Sum. Post* verneemt tot haar schrik, dat de Regeering voornemens is, alle juristen aan de landgerechten te onttrekken en hunne plaatsen te doen innemen door niet-juristen.

De verwachte maatregel — die zelfs ook de landgerechten te Batavia, Semarang en Soerabaya zou omvatten — houdt natuurlijk verband met het tekort aan rechterlijke ambtenaren voor de bezetting van de bestaande rechterlijke colleges. Van het ideaal, dat men indertijd bij de instelling van het landgerecht koesterde, is tot nu toe weinig terecht gekomen wegens het algemeen tekort aan ambtenaren, waaronder ook de rechtsbedeeling lijdt, 't geen wel het allerbedenkelijkste is. Maar zal de Regeering dan nu niet verandering moeten brengen in de bepaling, welke de uitspraken der landgerechten aan appèl en revisie heeft onttrokken? Die bepaling werd indertijd toch zeker gesteld in de gedachte, dat de alleen rechtsprekende landrechter een rechtskundige zou zijn.

Thans wreekt zich de fout, dat men indertijd in stede van een Indische rechtsschool, slechts een instituut tot opleiding van Inlandsche rechtskundigen oprichtte. Indien in Indië de gelegenheid voor iedereen openstond om tot een rechterlijke betrekking te laten opleiden, welk een mooie werkkring zou er dan niet openstaan voor de in Indië geborenen en blijvenden onder de Europeanen. Ware men jaren geleden niet zoo exclusief te werk gegaan bij de oprichting der rechtsschool, wellicht zou het tekort aan rechterlijke ambtenaren thans heel wat minder nijpend zijn geweest.

Voor jagers en natuurliefhebbers.

De *Java-Bode* vestigt de aandacht op een ge-

...streerde handleiding voor jagers en natuurliefhebbers. Deze handleiding behandelt uitvoerig op overzichtelijke wijze het vangen en villen van groot en klein wild en gevogelte en het voorloopig conserveeren der huiden. Zij wordt op aanvrage aan ieder belangstellende zonder verplichting en franco door de firma Willem Engels te Zwolle toegezonden.

Uit Sumatra's geschiedenis.

Uit Padang bericht men aan *de Loc.*, dat te Padang Pandjang den 28en Februari plechtig herdacht is het opblazen van het fort Goegoe Malintang in 1841, juist 80 jaar geleden, waarbij drie militairen zich vrijwillig opofferden.

Geen communisten meer naar Indië.

Volgens een bericht in het *Soer. Hbl.* moeten de burgemeesters in Nederland sedert eenigen tijd mededeelen, of de candidaten voor den Indischen Staatsdienst zich ook bezighouden met revolutionnaire propaganda of aanhangers zijn van het communisme. De Indische regeering is van oordeel, dat voor dezulken geen plaats is in den Indischen Staatsdienst.

Tjilatjap Zuidkusthaven.

Men schrijft aan het *Soer. Hbl.* o.m.: Den 7en Maart liep voor het eerst een groote mailstoomer, de *Rembrandt*, der St. Mij. Nederland de haven van Tjilatjap binnen, om vandaar via Tandjong Priok de reis naar Europa te ondernemen.

Het aandoen van Tjilatjap door een Nederland-mailboot is een belangrijk feit. Waar de stoomers hier steeds aan den steiger kunnen liggen, waardoor een snelle lading en lossing verzekerd is, Tjilatjap de goedkoopste en meest geschikte afscheepplaats voor geheel Zuid- en Midden-Java is en diverse firma's een toenemende vlugge afscheep belangrijk animeeren, heeft deze haven een groote toekomst. Moge de aankomst der mailboot *Rembrandt* de eerste stap tot nog grooter bloei zijn!

UIT DE INDISCHE PERS.

Over het ontstaan van den naam van het „Maleische ras".

In de „Soenting Melajoe" van Vrijdag 14 Januari 1921 wordt door den leider van dat weekblad, den heer Datoe Soetan Maharadja, het een en ander medegedeeld over dit onderwerp, waaraan, onder meer, het navolgende is ontleend.

Na de verschillende hoofdeigenschappen van de Mongoolsche, Kaukasische, Afrikaansche en Indiaansche menschenrassen in het kort te hebben aangegeven, komt hij tot het Maleische ras, dat zich kenmerkt door zijn gele tot bruine gelaatskleur overeenkomstig de bewoners van Madagaskar en van de Philippijnen.

De eilandbewoners van Taiwan (Hoan) rekent de schrijver ook tot het Maleische ras te behooren.

Vóór het jaar 1000 van de Christelijke jaartelling bestond de naam „Melajoe" nog niet.

De bewoners van Sumatra dreven toen handel met Engelsch Vóór-Indië en strekten hunne handelstochten zelfs uit tot aan Bagdad.

Engelsch-Vóór-Indië werd het Bovenwindsche land genoemd, terwijl Sumatra, tot aan Palembang en de Lampongs, de Benedenwindsche landen werden geheeten.

De schrijver zegt, dat de Javanen aan het woord „Melajoe" de beteekenis geven van „overloopers", d.i. in den zin van het overloopen van den Boedhistischen godsdienst naar het Mohamedaansch geloof.

De eerste vestiging dezer overloopers was een rivieroever in het Palembangsche, welke bekend is onder den naam van de Melajoerivier, terwijl de eerste volgelingen van den nieuwen godsdienst in het Menangkabausche bekend zijn onder den naam van de „Soekoe Melajoe".

De Mohamedaansche godsdienst werd uit Vóór-Indië naar Sumatra overgebracht.

In het jaar ± 1100 van de Christelijke jaartelling zeilde een zekere Sailan Sang Sparba vanuit Vóór-Indië zuidwaarts en werd gedwongen in het Palembangsche te landen, alwaar hij in het huwelijk trad met Wan Sari Bani, eene dochter van den Demang Lebar Daon van Palembang. Uit dit huwelijk sproten vier kinderen, n.l.: 1. Sang Nila Oetama; 2. Sang Manijaka; 3. Tjindoer Dewi en 4. Siloer Dewi.

Omstreeks het jaar 1160 van de Christelijke jaartelling verliet eerstgenoemde Palembang voor Riouw, alwaar hij huwde met eene vorstelijke vrouw van het eiland Bintang, die reeds Mohamedaan en dus reeds „Melajoe" geworden was.

Sang Sparba zelf vertrok naar Indragiri en van daar verder de Koewantanrivier op naar de Goenoeng Merapi.

In Periangan Padang Pandjang huwde hij met Djoewita, eene jongere zuster van Soeri di Radja, uit welk huwelijk geboren werd Pang Seri Padoeka Besar, die een bekend Mohamedaansch schriftgeleerde werd en door de Javanen met den titel van Kjaij (geleerde) werd begiftigd. Hij is bij het volk bekend onder den naam van Kjaij Toemmenggoengan.

Op jeugdigen leeftijd stierf zijn vader (± 1165), waarna de weduwe Djoewita hertrouwde met Indo Djati, uit welke echtverbintenis sproten 2 zonen, n.l. Perpatih Sebatang en Sri Maharadja Nego en 4 dochters, met name Ratna Mandi, Ratna Djoedah, Ratna Boedi en Ratna Djamilan.

Deze laatste huwde met den Vóór-Indiër Adiati Awarman. Hij werd op Java door den toenmaligen Hindoeschen vorst tot Firdana Mantri aangesteld en later als gemachtigde van den Vorst tot bestuurder van Palembang aangewezen, welk gebied destijds tot het Javaansche rijk ressorteerde.

Vanuit Palembang vertrok hij met zijne echtgenoote en met medeweten van Kjaij Toemenggoengan naar Menangkabau, veranderde te Moeara Takoes van godsdienst en bleef sedert dien bij het volk ook wel bekend als Sri Padoeka Berhala.

Perpatih Sebatang had niet veel met zijn zwager op, zoodat Adiati Awakman aangewezen was op Kjaij Toemenggoengan, die, met de dorpen onder zijn beheer, de partij en de laras Kota Piliang (Kota Kek Liang) vormde.

De partij van Perpatih nan Sabatang vormde de laras Boedi Tjiniago.

Het land Pariangan Padang Pandjang, dat tusschen de partijen onzijdig bleef, vormde de Laras nan Pandjang.

Door het Boedhisme af te schudden en den Mohamedaanschen godsdienst te aanvaarden, was Adiati Awarman dus „Melaijoe" geworden.

Hij deed zulks op verzoek van de bevolking van Pariangan Padang Pandjang, omdat hij dien godsdienst, waarin ook plaats is voor theosofische beschouwingen, beter vond dan zijn vroegeren godsdienst en ten slotte omdat hij in het huwelijk kon treden met de Mohamedaansche gadis Djamtian.

Het wenschelijk oordeelende om buiten het land van Pariangan Padang Pandjang een nieuwe vestiging te stichten, werd Pagaroejoeng daarvoor uitgekozen en aldaar een nieuwe Kota gebouwd.

Gebruiken van de Korintjiërs, wanneer zij naar Mekka willen vertrekken of andere groote reizen wenschen te aanvaarden.

Zoodra bij iemand in Korintjie het denkbeeld opkomt om ter bedevaart te gaan, dan begint hij of zij 2 of 3 maanden te voren reeds allerhande Maleische gedichten op te zeggen, met de bedoeling vergiffenis te vragen voor hetgeen misdreven is. De vertrekkende persoon wordt dan „moenting" genoemd.

Deze moenting wordt tijdens het opzeggen van die verzen gevolgd door een 4- of 5-tal vrouwen, terwijl men 's avonds ten 8 ure begint en 's morgens eerst vroeg eindigt.

De stemming van de aanwezigen is, met het oog op het aanstaande vertrek en de gebezigde vriendelijke woorden, dikwijls weemoedig.

Bij het vertrek stelt elk dorpsbewoner één gan-

tang rijst ter beschikking van den vertrekkende en doet men gezamenlijk uitgeleide.

Te Kota Pandan wordt op een der heilige graven halt gehouden voor het gebed.

Daarna keeren zij, die niet tot de familie behooren, naar het dorp terug, terwijl de familieleden tot Pintoe Rimba, ongeveer 3 paal van Soengei Penoeh, medegaan.

Daar ter plaatse is een pansanggrahan, waarin de bedevaartgangers een paar dagen tot somtijds één week verblijven.

Gedurende den laatsten avond worden wederom vele Maleische gedichten opgezegd en heeft vervolgens het definitieve afscheid plaats.

(Sinar Sumatra 8 Januari 1921).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Chineesche feestdagen.

Op Chineesche feestdagen wordt aan de leerlingen van de Hollandsch-Chineesche scholen in Ned.-Indië steeds vacantie gegeven. Men is aan de viering van die feestdagen gehecht en is het dus niet onbelangrijk te weten, welke hoofdgedachte aan die verschillende feestdagen verbonden is.

De heer P. Beukema te Solo heeft in het blad de „Christelijke Onderwijzer" omtrent dit onderwerp iets medegedeeld, dat in de „Pewarta Soerabaya" van 11 Januari 1921 is overgenomen en waaraan het navolgende is ontleend:

De moderne Chineesche feestdagen worden officieel niet erkend.

Te Nanking viert men den Nieuwjaarsdag op den 1sten Januari van elk jaar, doch bij de Noordelijke en Zuidelijke partijen in China op 12 Februari.

Het uitbreken van de revolutie wordt in China op 10 October van elk jaar herdacht.

De oude Chineesche feestdagen in het jaar 1921 in Ned.-Indië zijn:

1. Pasar Malem op 5 en 6 Februari.
2. Nieuwjaar op 8 Februari.
3. Tjap-go-meh op 22 Februari.
4. De dood van den Profeet Khongtjoe op 27 Maart.
5. Tsing Beng op 5 April.
6. Go Gwik Tjhee (pektjoen) op 10 Juni.
7. Tjio Ko (de helft van de 7de maand) op 18 Augustus.
8. Geboortedag van den Profeet Khongtjoe op 28 September.
9. Tang Tseh op 22 December.

Het Tjap-go-meh-feest is het feest, dat door Europeanen het lantaarnfeest wordt genoemd.

Dit lentefeest heeft steeds de grootste belangstelling van het volk en dan ziet men in de optochten, welke daarbij gehouden worden, tal van Chineesche lantaarns, door brandende kaarsjes verlicht, medevoeren.

De linnen draak, die dan vertoond wordt, heeft ten doel veel regen en gezondheid af te smeeken.

Op hooge stellages ziet men kleine jongens in meisjeskleeding van lichtblauwe kleur, welke kleur aan de gezondheid, die de lente brengt, moet herinneren.

In de huizen wordt dan veel gebeden. De bidtafel, welke op 4 stoelen is geplaatst, wordt gebezigd om hulde aan de lente te brengen en in de omgeving daarvan zijn vele versnaperingen bijeen gebracht.

De zoogenaamde Kowe rante (kettingkoek) is daarbij een der voornaamste gerechten en heeft ten doel tot het opperwezen het verzoek te richten een reeks van jaren regen en gezondheid te schenken.

Een ander gebak is de Kowe pinjoe, waarmede bedoeld wordt zulk een lang leven af te smeeken als dat van een schildpad.

De Tsjing Bingfeestdag bestaat in het bezoek der familiegraven op 4 of 5 April.

Tsing beteekent helder, rein als zuiver water, terwijl onder Bing, klaar en duidelijk wordt verstaan.

Na de graven te hebben bezocht, blijven vele families den dag in de natuur doorbrengen.

De naaste familieleden van de overledenen zorgen dan niet alleen voor de noodige gerechten als gebak en visch, doch ook voor de noodige bloemen.

Manden, gevuld met roode en witte bloemen worden aangebracht.

Tevens worden de terreinen, om de graven gelegen, van al het onkruid gezuiverd en de graven zelve gewit en waar noodig hersteld.

Men ziet er de noodige brandende kaarsen en de petasans, die afgestoken worden, dienen om de booze geesten te verdrijven.

De bladen papier van gele kleur, die op het graf verspreid liggen, leveren het bewijs dat men zijn plicht heeft vervuld.

Het inwendige der graven heeft eveneens de belangstelling der bezoekers.

De oude beenderen worden, wanneer zulks noodig wordt geacht, opgegraven en in een nieuwe kruik gelegd en opnieuw begraven.

Het wegwerpen van die beenderen of ze in een put op te bergen, zou de familieleden aan den vloek van hoogere machten prijsgeven en aan de minachting van de menigte blootstellen.

Het Go Gwik Tjheefeest (Pektjoen) is het vieren van den zomerdag en wordt door de Europeanen wel genoemd het feest van het Drakenschip.

De lieden in de havenplaatsen versieren dan het voorste gedeelte van hunne vaartuigen met uitgesneden drakenfiguren en geven aan het achterschip den vorm van een drakenstaart.

Die prauwen hebben over het algemeen den vorm van een blaaspijp, waarin somtijds wel een 60 personen plaats nemen.

Deze lieden, die meestal tot den behoeftigen stand behooren, houden dan wedstrijden en ontvangen daarna prijzen, welke door de rijken ter beschikking worden gesteld.

De nagavorm, waarvan hier sprake is, wordt in China zoo bijzonder hoog geschat, omdat op die wijze voldoende hoeveelheid water aan het opperwezen moet worden afgesmeekt, hetgeen een levenskwestie is voor den landbouw en voor het volk.

In de kerken en in de huizen der Chineezen ziet men, met het oog hierop, dan ook steeds den naga- of drakenvorm prijken en wordt de Draak bij alle mogelijke plechtige gelegenheden medegevoerd.

Verder bestaat tijdens het Pektjoenfeest het gebak uit rijstekoekjes (Kowe tjang), waarmede men te kennen wil geven, dat men hoopt dat de rijstvelden door het hemelwater voldoende zullen worden bevloeid.

Het Tjiokofeest wordt gevierd op den 15en van de zevende maand en bestaat in het brengen van hulde aan de grooten der aarde door hen, wier jeugd begint te eindigen.

Gedurende de feestmaand wordt veel gebeden en veel zorg besteed aan de versnaperingen.

Het Tang Tsehfeest valt steeds op den 9en dag vóór het Europeesch Nieuwjaar. Men brengt dan gebeden aan den winter.

In de huizen en warongs kan men dan zien nuttigen kleine roode ballen, ter grootte van een knikker.

Op dagen, waarop de geboorte en de sterfdag van den Profeet Confucius wordt herdacht, houdt men zich uitsluitend bezig met leerzame gesprekken, die nut kunnen stichten.

Luchtvaart te Malakka.

In de „Sinar Sumatra" van 5 Maart 1921 wordt melding gemaakt van een bericht in de Straits Times, waarin wordt medegedeeld, dat een jong Chineesch militair vliegenier, met name Tan Choo Ban, van Manilla naar het schiereiland van Malakka is gevlogen, met het doel te onderzoeken, of daar ter plaatse een geschikt terrein aanwezig is voor een luchtvaartstation.

Het streven is eene maatschappij op te richten, die een passagiers- en postdienst zal onderhouden tusschen de Philippijnen en Malakka.

De Kamer van Koophandel ter laatstgenoemde plaatse steunt dit streven en bevinden er zich reeds ... van Chineesche vliegeniers.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw

De Mei-afl. opent met een artikel van den hr. E. Kühr, gewijd aan de nagedachtenis van den te Medan overleden majoor der Chineezen Tjong A Fie, wiens milddadigheid geen grenzen kende. Het fraaie portret van dezen verdienstelijken man vergezelt de waardeerende woorden. — In een volgende bijdrage vraagt de hr. J. F. Snelleman aandacht voor een bijzondere gebatikte „kain pandjang", waarvan het patroon (ook blijkens de toegevoegde illustratie) zeer merkwaardig is. — De hr. H. B. (= H. D. H. Bosboom, de schrijver houde ons deze onbescheidenheid ten goede) herdenkt de verdiensten van den hr. P. H. van der Kemp (overl. te 's-Gravenhage in Maart j.l.), in de eerste plaats als historieschrijver (ook deze bijdrage gaat vergezeld van het bekend portret van den overledene). — Een zeer fraai geïllustreerd en buitengewoon interessant artikel besluit de afl. Het is getiteld: Over inheemsche wapens in den Oost-Indischen Archipel (met afbeeldingen naar origineelen in het Ethnographisch Museum van den Hoofdcursus te Kampen), door H. J. Voskuil.

De Java-Post.

In het Nr. van 1 April een levendige beschrijving van een bezoeker van den waterval bij Tondano. We citeeren een stukje. „Wij staan vóór den waterval, die daar in een reusachtigen witten stroom naar omlaag dondert met verbijsterende snelheid. Ziet hoe hij bruist en schuimt; hoort hoe hij raast en huilt, sist en blaast in den kokenden, schuimenden ketel daar onder u, waarin het water woelt en wielt, en draait en kronkelt in duizend wendingen, hoe het weer terugspat op de reusachtige steenblokken en opspringt en spartelt en jubelt en zingt, zingt het lied van de oneindige schoonheid der natuur in machtige accoorden, overstemmend alle nevengeluiden, lovend en prijzend den naam van den Schepper.

Daar staat ge stil en peinst en bemerkt hoe klein en nietig ge zijt vergeleken bij dit machtige, grootsche, imposante natuurtooneel. En duizenden jaren, honderden menscheneeuws lang, werpt zich reeds deze woeste bergstroom hier omlaag, verlangend als hij is de zee tegemoet te schieten, de zee, die moeder aller bergstroomen.

Wij kunnen geen woorden vinden om uiting te geven aan onze bewondering en staren elkaar slechts zwijgend aan..."

In hetzelfde Nr. het slot van een pessimistisch artikel in de Taak van 26 Maart, naar aanleiding der entrée-rede van Gouv.-Generaal Mr. Fock.

Nederlandsch Zendingsblad.

Het Nr. van 1 Mei bevat o.m. bijdragen over de volgende onderwerpen. Een merkwaardige bladzijde uit de geschiedenis van Bolaäng Mongondou, door A. van der Endt. — Onze nieuwe Sangireezen (kort overzicht van het werk der zending op de Sangir- en Talaut-eilanden en de uitzending van nieuwe, van de Basler Mission overgenomen zendelingen.) — De Utrechtsche zendelingen (afvaardiging van nieuwe zendelingen van het Utrechtsch Zendingsgenootschap). — Reisherinneringen uit Ned.-Indië door Mr. J. W. Flieringa (vervolg: Huwelijksgebruiken bij de Papoea's op Nieuw-Guinea). — De „Sikerei" op de Mentawei-eilanden, door O. Werkman. (De „sikerei" of heidensche tooverpriester is een zeer gewichtig persoon. Hij zorgt er voor dat een poenen, offerfeest, tot stand komt, want hij alleen kent de booze geesten, hij ziet ze en kan met hen verkeeren. Ook is hij dus de aangewezen persoon, die men bij ieder ongeluk noodig heeft; natuurlijk ook bij allerlei ziektegevallen, die immers eveneens door booze geesten worden veroorzaakt. Daarom is onze „sikerei" niet alleen priester, maar ook dokter. „Hij is de grootste vijand van het zendingswerk, die de menschen van het Evangelie weet af te houden").

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 5: Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg), door N. (met plaat: Een Christen bruidspaar op Amboina met zijn getuigen). — Reisherinneringen van Graaf van Limburg Stirum. II. Madoera en de Madoerees, door J. Koning (met ill.). — De suikerindustrie op Java, hare geschiedenis en ontwikkeling, door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg). — Een eerezaak. Karakterspel in drie bedrijven, door T. Brondgeest Sr. (vervolg). — Koerang terang (vervolg).

De theecultuur in Ned.-Indië.

In de Uitgave: „Onze Koloniale Landbouw", twaalf populaire handboekjes over Nederl.-Ind. landbouwproducten, onder redactie van dr. J. Dekker, is van No. VI, „De Theecultuur", door dr. J. J. B. Deuss, chemisch assistent aan het Proefstation voor Thee te Buitenzorg, een derde druk verschenen. Deze derde uitgave is geheel bijgewerkt (voor zoover mogelijk was) tot einde 1919. Verbeteringen en enkele veranderingen zijn aangebracht, verder sommige foto's vernieuwd en andere bijgevoegd.

Nieuw licht in de oude geschiedenis van Bali en van Java.

Prof. dr. N. J. Krom en de heer P. V. van Stein Callenfels ontdekten op Bali een serie inscripties, die nieuw licht werpen op de oude geschiedenis van Bali en op verschillende perioden in de geschiedenis van Java.

Dit, aan de N. R. Ct. geseind telegram, geeft ons aanleiding bijzondere aandacht te vestigen op een vondst van den hr. L. C. Westenenk, die de aandacht van oudheidkundigen ten volle verdient. In het nieuwe tijdschrift „Djawa" vindt men n.l. een reproductie van een beschreven steen in Palembang, die wellicht eveneens nieuw licht zal kunnen werpen op de oude geschiedenis van den Indischen Archipel. De hr. W. schrijft o.a.: „Ik heb namelijk het voorrecht gehad op 17 November j.l. (d.i. 1920) in het heuvelland Talang Toewo, ten noordwesten van den Segoentang, hemelsbreed ongeveer 5 kilometer daarvan verwijderd, een lossen zandsteen met 14-regelige inscriptie aan te treffen. Evenals de straks te bespreken beelden in de Pasemah-hoogvlakte, lag de steen in een alang-alang-vlakte, zoodat de jaarlijksche grasbranden het schrift niet konden bereiken en het nog gaaf is."

De Reflector.

In het Nr. van 26 Maart een artikel en kiekjes over de bestuursverwisseling in Indië. — Verder een zeer waardeerend artikel over den heer Frijlink (eveneens met illustraties), naar aanleiding van diens benoeming tot lid van den Raad van Indlië.

Vragen van den Dag.

De hr. C. van der Pol artikelt in de Mei-afl. over de voorgestelde bestuurshervorming in Ned.-Indië, vastgelegd in het wetsontwerp (van 8 Maart j.l.) tot nadere wijziging van het Indische Regeeringsreglement. Schr. heeft geen groote verwachtingen van deze voorgestelde wijziging der „Indische grondwet". Van werkelijke belangstelling is in Nederland geen spoor te zien, nog minder dan voor het werk der Indische Herzieningscommissie (Carpentier Alting c.s.), die een monumentaal werk leverde, in belangrijkheid en kwaliteit het sociaal-democratisch Socialisatie-rapport evenaardend, er practisch op voor hebbend, dat het rapport is uitgebracht in officieele opdracht, dus van dadelijken invloed zou moeten zijn. Wat het dan ook geweest is, doch in grootendeels negatieven zin. Want bedoelden de rapporteurs niets meer of minder dan de zware tros door te hakken, die het Indische gevaarte aan het sleepbootje Nederland verbindt, die het belet te varen in het ruime sop van volstrekte *zelfregeering*, slechts met de Nederlandsche vlag in top, nu en dan de Haagsche kantoorvlag hijschend, wanneer de buitenwacht vraagt naar de reeders, van minister De Graaff is niet anders te verwachten, dan dat hij van zulk radikalisme niets wil weten......

„Ieder Nederlander, die durft breken met wel ingeroeste, doch dáárom nog niet te prijzen koloniale tradities, kan zich echter nuttig maken door er toe mede te werken dat een band, door niets anders dan veile hebzucht gelegd, worde losgemaakt, de tros tusschen het nieuw-opgetuigde fregat en het eigenwijze stoomertje worde gekapt. Volledig zelfbestuur aan Indië, het openen van schitterende perspectieven, dit wordt gevraagd en is toch al het minste wat wij kunnen toestaan, om alle nalatigheden van de vorige eeuw — om dan de vroegere maar niet te laten wegen — goed te maken. De band zal toch wel breken zonder òns toedoen! Maar dan breekt er meer en zal het te laat zijn om nog iets te mogen verwachten van een broederschap tusschen Oost en West."

„Daarom moge gul worden toegestaan, wat sinds 8 Maart j.l. officieel in 't uitzicht is gesteld. Daarmee zal tenminste éèn knoop loskomen van het verwarde kluwen van het koloniale bestuursbeleid."

De Banier.

In het Nr. van 1 April voortzetting van: „Iets over Indische hervormingsplannen", door A. C. Samson. — Verder de redevoeringen van Gouv.-Gen. Van Limburg Stirum en Fock bij de overdracht van het Bestuur.

Tectona. Boschbouwkundig tijdschrift.

Oorspronkelijke bijdragen in afl. 2 van Deel XIV. Santalum album (boom welke het bekende sandelhout, tjendana, levert), door E. J. Wind. — Djati en geen Hindoes, door E. H. B. Brascamp. — Aanvulling van Bruinsma's lijst van Plakaten, door Daendels en Janssens uitgevaardigd, door E. H. B. Brascamp. — De Langenbrandsche Schirmkeilschlag en de grondslagen van zijn ontwikkelingsgeschiedenis. — Referaten, enz. Uit den Volksraad, door A. C. Noltee. — Nogmaals het Lateriet, door E. H. B. Brascamp.

De Tropische Natuur.

Uit den inhoud van jaarg. 1921, afl. 4: Indische reigers in gevangenschap (Ardeola speciosa Horsf.), door S. Leefmans (met ill.). — Reizen in het bergland van Midden-Sumatra. II. Over de dwarsketen van den Barisan, uitgaande van de Koerintji-vallei, door H. A. B. Bünnemeijer (vervolg). — Een wandeling naar Tjipanas bij Garoet, door P. van Oye (beschrijving van de aldaar voorkomende vischvijvers) (met ill.). — Het herstel der flora en fauna van Krakatau, door Dr. W. Docters van Leeuwen.

De eerste schipvaart der Hollanders naar Oost-Indië vastgelegd door het Koloniaal Instituut.

In de commissie voor de symboliek, door den Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut te Amsterdam benoemd tot het bepalen en doen uitvoeren van de in- en uitwendige versiering van genoemd Instituut, stelde de architect M. A. van Nieuwkerken voor op de friezen en kapiteelen in de vestibule van het Museum te doen uitbeitelen voorstellingen van vroegere en latere scheepvaart naar Oost-Indië. Prof. J. C. van Eerde (directeur der afdeeling Volkenkunde van het Kol. Inst.) nam dit voorstel over onder toevoeging, dat voor die uitbeelding genomen zou worden het verhaal van: De Eerste Schipvaart der Nederlanders naar Oost-Indië onder Cornelis de Houtman 1595—1597, d'Eerste Boeck van Willem Lodewycksz., zooals dit, door de H.H. G. P. Rouffaer en J. W. IJzerman toegelicht, door de Linschoten Vereeniging werd uitgegeven.

Aldus is geschied. De heer G. B. Hooyer, oud-hoofdofficier van het O.-I. leger, die niet alleen de pen, maar vooral ook de teekenstift met groote bekwaamheid hanteert, heeft aan de hand van Lodewycksz' journaal de ontwerpen geteekend, welke de beeldhouwer Louis J. Vreugde als model hebben gediend voor de zooeven genoemde versieringen.

Om te weten te komen op welke wijze een en ander is uitgevoerd, behoeft men zich nu niet naar Amsterdam te begeven, daar Hooyer's ontwerpen en Vreugde's beeldhouwwerk in reproductie is weergegeven in een populaire bewerking van de Eerste Schipvaart, weder van de hand van genoemde Hooyer. Een gelukkig uitgedachte combinatie!

Met de uitgave van dit, ook typografisch fraai uitgevoerde, geschrift (de druk is van J. H. de Bussy te Amsterdam) zal het Koloniaal Instituut ongetwijfeld eer inleggen.

De Indische Mercuur.

Inhoud van Nr. 18: De nieuwe meststof Ureum; een uitweg zonder zwavelzuur, door E. C. Jul. Mohr. — Java's proefstations in den kritieken tijd. — De Djambi-olievelden. — Malangsche Landbouw-vereeniging. — In- en uitvoerhandel van China in 1919. — Begrooting van Suriname voor 1921. — Kleine mededeelingen. — Arbeidsverhoudingen (Ontslagen assistenten in Deli). — Financieele berichten en verslagen. — Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum). Literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en -plagen, bodemvraagstukken.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Nr. van 1 April 1921: De slametans van den Javaan als veefokker, door J. F. C. Raabe. — Uit veld en desa. V. De surtax op de landrente, door Dessaman. — Op den Uitkijk. I. De middelbare landbouwschool te Buitenzorg, door Fr. Nolte. — Een belangrijke vinding voor de tabaksteelt, door Dr. R. Broersma. — Tapproef, door H. G. v. O. — De veefokstations op Sumatra. — M. van IJzeren †. — Malariabestrijding. — De Amsterdamsche rubbermarkt in 1920. — Overzicht van specerijen 1920.

* * *

Boudewijnse en Van Soest. De Indo-Nederlandsche wetgeving. Staatsblad van Nederlandsch-Indië over het jaar 1918, bewerkt en met aanteekeningen voorzien door Mr. H. G. Nederburgh. 83e Aflevering, 1918, Nos. 1—207. (Amsterdam, Uitgevers-Maatschappij „Elsevier").

De vrouw in Ned.-Indië, door v. L. (Neerlandia, Mei 1921).

Die Wirtschaft Niederländisch Indiens im Weltkriege und heute, von E. Helfferich. (Mitteilungen der Geogr. Gesellschaft im Hamburg, Band 33).

Moengo, de „Bauxiet-stad" in Suriname, door Dr. C. te Lintum. (In- en Uitvoer, 4 Mei '21).

De exploitatie der olievelden in Djambi. (Nationale. Staatkundige Gids, 28 April '21).

Celebes en Onderhoorigheden gedurende het eerste halfjaar van 1920. — Oogst en aanplant der voornaamste Inlandsche landbouwgewassen op Java en Madoera in Febr. 1921. (Korte Berichten, 31 Maart '21).

The development of New Guinea. II. — The oil palm. (The Dutch East Indian Archipelago. Vol. III. No. 53).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 11 en 12. 1921. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden, afd. Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Mgr. Petrus Noyen †, Apostolisch prefect der Kleine Soenda-eilanden (met portret). — De Sint Gerardus-Majella stichting (in Suriname). Melaatschenverpleging, door Mgr. Th. van Roosmalen. — Indië en de Indische Missies. (Het Missiewerk, 1 Mei '21).

In memoriam. Jacob Cornelis Joekes (gep. kapitein ter zee, overl. 24 Febr. 1921). (Marineblad, 1 Mei '21).

Suriname.

Aan het op 25 April 1921 ontvangen en op 17 Maart t. o. gedagteekende Surinaamsch mailverslag is het navolgende ontleend:

Weersgesteldheid. Voor den landbouw was het weer in de maand Januari niet ongunstig; in Februari was het weer echter te droog. In de eerste dagen van Maart zijn er enkele regenbuien geweest, die goed te stade kwamen.

Voedingsmiddelen. In de maand Januari 1921 had voor het eerst weder sedert eenige jaren invoer van rijst plaats, als gevolg waarvan de prijs van dit artikel op de locale markt is gedaald. Aanvoer van aardvruchten en andere producten van den kleinen landbouw voor de plaatselijke markt had steeds in voldoende mate plaats, zelfs zoo, dat geregeld uitvoer naar de naburige koloniën van het niet onbelangrijke overschot kon worden toegestaan.

Veilingen landbouwproducten. De bij de verordening van 13 December 1920 (G. B. No. 103) ingestelde veilingen van landbouwproducten en daarmede te vergelijken artikelen, zijn op 28 Februari l.l. begonnen. De aanvoer was dien dag nog niet groot, daar de Britsch-Indische opkoopers al het mogelijke deden om de landbouwers met hun producten van de veiling af te houden. Deze tegenstand der kooplieden is nog niet verminderd, doch er zijn teekenen die er op wijzen, dat die zal gaan afnemen. De agent-generaal voor de immigratie heeft met zijn tolken krachtig medegewerkt om de menschen tot andere gedachten te brengen.

Veeteelt. In verband met de toenemende vermindering van den veestapel heeft de directeur van den landbouw een vergadering met de slagers belegd. Op deze vergadering zijn verschillende middelen besproken ter bevordering van den veeteelt. Besloten werd ter voorkoming van het verdere afslachten van den veestapel, slachtvee uit Venezuela in te voeren.

* * *

In „*De West*" van 22 Maart vinden wij het Voorloopig Verslag der Koloniale Staten over het gewijzigd ontwerp „Muskieten-verordening".

Gehandhaafd werd de meening — in het Voorloopig Verslag betreffende de oorspronkelijke verordening geuit — dat, indien van bestuurswege niet tevens wordt zorg gedragen voor verbetering van den verwaarloosden toestand der straten, wegen, loozingskanalen, grachten, enz., het doel, met het voorstel beoogd, niet zal worden bereikt.

Men wenschte er gaarne toe mede te werken en in het algemeen belang verplichtingen te leggen op de ingezetenen, maar verwachtte dan ook, dat het bestuur alles in het werk stelt om de goede werking dezer maatregelen te verzekeren.

Bezwaren van geldelijken aard, zoo meende men, mogen geen beletselen zijn voor de overheid om maatregelen te nemen in het belang van de volksgezondheid en dit te meer niet, waar, zooals in den laatsten tijd valt waar te nemen, vóor andere doeleinden, zooals het bouwen van woningen en dergelijke, wel de middelen schijnen te kunnen worden gevonden.

Aanbevolen werd, weder een instelling in het leven te roepen als indertijd de reinigingsbrigade, waarvan men veel heil verwacht.

De hemel moge weten — willen wij even opmerken — waarom men deze nuttige instelling niet heeft gehandhaafd. Men zal toch niet willen bewe-

..., dat haar taak was afgeloopen? Of is de brigade eenvoudig ingeslapen als zoovele andere instellingen in Suriname?

Naar een lid meende te weten, werden eenige jaren geleden gelijksoortige wettelijke voorschriften in Britsch-Guyana in het leven geroepen, zonder dat deze in alle opzichten bevredigende resultaten hadden opgeleverd, terwijl de willekeurige toepassing daarvan dikwijls tot vexatie aanleiding heeft gegeven, zoo zelfs dat in vele gevallen de uitspraak van den rechter, aan wiens oordeel een desbetreffende overtreding onderworpen werd, de met de uitvoering daarvan belaste autoriteiten in het ongelijk heeft gesteld.

Wij willen hier opmerken, dat niemand verwacht, dat de maatregelen *„in alle opzichten"* tot bevredigende resultaten zullen leiden. Men zij tevreden wanneer verbetering van den toestand wordt bereikt. Voor het overige willen wij wijzen op een mededeeling in het boekje *„British Guiana"* — No. .. van de serie *„Handbooks prepared under the direction of the Historical Section of the Foreign Office"*, London 1920 — onder het hoofd *„Sanitary conditions"*:

„For some years past anti-malaria and anti-mosquito measures have been generally enforeed with evident success."

Wij zouden de Koloniale Staten den raad willen geven het ontwerp — zoo noodig geamendeerd — zoo spoedig mogelijk goed te keuren, in het vertrouwen dat zoowel het Koloniaal Bestuur als de Regeering zullen beseffen dat *„Sanitation pays."* Aanbevelen kunnen wij daarbij de lezing van het artikel *„De Internationale Gezondheidsraad in* 1919. *Strijd tegen de malaria in Arkansas en Missisippi"* in de Nieuwe Rotterd. Courant van 29 April 1921, Av.blad B.

* * *

In hetzelfde nummer van *„De West"* lezen wij over de *„Bestrijding van muskieten en vliegen"* het volgende:

„In Demarara is men zeer voldaan over de proefnemingen om door het verspreiden van petroleum in privaten ongedierte als vliegen en muskieten te bestrijden.

De kosten zijn zoo gering, dat ieder dit middel kan toepassen. Men neemt daarvoor een oplossing bestaande uit een kwart ruwe olie en driekwart koppwater, waaraan men liefst een tafellepel carbolzuur toevoegt. Dit laatste is gebleken zeer doeltreffend te zijn tegen vliegjes.

Door eenmaal per week een dun laagje van deze oplossing in de privaten te verspreiden, bleek de plaag van muskieten en vliegjes opvallend te verminderen."

Onze lezers zullen begrijpen, dat hier geen „waterclosets" bedoeld zijn, maar zeer primitieve privaten.

* * *

Uit *De West* van 26 Maart:

Op Placer Forestière, de vestiging der Goudonderneming Tiffany aan de Marowijne, ontstonden de vorige week relletjes door het minder taktvol optreden van een der Amerikaansche geëmployeerden, die een arbeider met een revolver bedreigde. Een deel der arbeiders zakte daarop af naar Albina. Men denkt, dat de zaak wel spoedig in het reine zal worden gebracht. De heer Tiffany keurt het optreden van bedoelden employé af.

* * *

In *„Onze Zelfstandigheid"* van 1 Mei een artikel onder het hoofd: *„Nederlands taak. Het schandaal van West-Indië na* 250 *jaren."*

Wij knippen daaruit het volgende:

.....„Een maatschappij met een volgestort kapitaal van 25 millioen, waarin de regeering voor de helft deelneemt, terwijl zij over de andere helft gedurende 30 jaren een rente van 5 pct. garandeert en aan welke een charter wordt verleend, met een goed ingericht emigratie-bureau op Java, en geleid door de beste krachten die de leerschool van Oost-Indië oplevert, zou zeker nuttig werk kunnen verrichten. Een dergelijk, van de regeering of van toonaangevende leiders op handelsgebied uitgaand initiatief zou zeker de aandacht trekken. En waar de regeering, zooals wij reeds opmerkten, aan stoomvaartlijnen subsidies verleent, en gezamenlijk met particulieren petroleumvelden gaat ontginnen, is het haar plicht, niets ongedaan te laten om een gebied, dat sedert meer dan 250 jaren van Hollandsch bewind nog steeds braak ligt, tot ontwikkeling te brengen. Hier ligt een land te wachten op de ploeg. Hier zal voor honderden jaren loonende arbeid te vinden zijn voor allen, die de handen uit de mouw willen steken."

* * *

Van de hand van Dr. C. te Lintum in *„In- en Uitvoer"* van 4 Mei een interessant artikel *„Moengo, de bauxiet-stad, in Suriname"*, naar aanleiding van het desbetreffend artikel in *„De West-Indische Gids"* van Februari j.l. en van het laatste artikel in dit tijdschrift van de hand van den heer Pyttersen.

Curaçao.

De Begrooting in de Eerste Kamer.

Veel belangrijks heeft de openbare beraadslaging niet opgeleverd. De heeren van den Berg, van Kol, Kraus en de Minister hebben het woord gevoerd.

Eerstgenoemde noemde den toestand van Curaçao even onaangenaam als van Suriname, doch van anderen aard en nog minder gemakkelijk te beteren. De bestaande bevolking, zeide hij, is weinig geschikt voor industrie, landbouw en handel van beteekenis (waarom niet?) en men kan begrijpen, voegde hij daaraan toe, waarom de bijdrage uit onze Rijksschatkist jaarlijks het dubbele is van de bijdrage voor Suriname. De Minister antwoordde op dit laatste, dat alleen per inwoner gerekend de bijdrage voor Curaçao hooger is dan van Suriname, niet absoluut, en noemde de cijfers der begrootingen: Curaçao *f* 2.000.000.— en Suriname *f* 1.500.000.—. Wij begrijpen hiervan niet veel en hopen nog wel op de cijfers der subsidies terug te komen. De heer van den Berg deelde ook nog mee, dat „in een schiereiland van Curaçao" een petroleummaatschappij is opgericht.

De heer van Kol verklaarde zich voor toelating van analphabeten tot het kiesrecht en wilde overweging van het stelsel van getrapte verkiezing. Deze afgevaardigde was blij, dat van het dwaze plan ten opzichte van St. Martin was afgezien en besprak het aftreden van Gouverneur Helfrich, waarbij hij de hoop uitsprak op eene oplossing, „zoodat die bekwame bestuurder niet, door plicht en eergevoel gedreven, gedwongen zal worden af te treden."

De heer Kraus bracht met den heer van Kol hulde aan den afgetreden gezaghebber der Bovenwindsche eilanden, den heer Tijmstra. De laatstgenoemde afgevaardigde sprak van een tijdelijk terugtrekken wegens gezondheidsredenen. Voor zoover wij weten, heeft de heer Kraus het bij het rechte einde. Ook hoopt deze afgevaardigde, dat de heer van der Zee meer medewerking zou ondervinden dan zijn voorganger.

De Minister sprak van een „voornemen" van den Gouverneur van heen te gaan en meende, dat dit geen verband hield met de inkrimping der tot verbetering der landbouw aangevraagde fondsen. Hoofdreden zou de gezondheidstoestand van den Gouverneur zijn. Woordelijk zeide de Minister: „Een telegram, juist dezer dagen ontvangen, bevestigt dit althans voor mij." Over de motie van den Kolonialen Raad had de Minister nog al geen zorg. Er was „in het minst geen reden" voor ontstem-

ming in de kolonie en voor wraking van zijn advies in de belastingzaak. En van de gratificatie? zouden wij willen vragen. Trouwens, het heele belastingrelletje moest men, volgens den Minister, „niet te ernstig opnemen."

Hoog gezelschap.

Donderdagmorgen (24 Maart l.l.) is hier met de *Oranje Nassau* van La Guayra aangekomen een Venezolaansch gezantschap op doorreis naar New-York tot bijwoning van de onthulling van het ruiterstandbeeld van Simon Bolivar den Bevrijder, in het Central Park te New York, welke plaats door de Gemeenteraad van New York werd gedoopt *Bolivar Hill*. Het bekroonde ontwerp is van een Amerikaansche dame Sally James Farham, een zeer bekende beeldhouwster van New York.

Het gezantschap bestaat uit de heeren Dr. E. Gil Borgas, Minister van Buitenlandsche Zaken in Caracas, Dr. J. Santiago Rodriguez, F. Francia, P. Rojas Rincones, Venezolaansch Consul te New-York, J. Martinez, allen met hun respectievelijke echtgenooten. Bovendien de Heer A. Adriani, Secretaris en mevrouw L. A. Herrera Mendoza.

Donderdag middag was dit gezelschap bij Zijn Exc. Gouverneur Helfrich aan de lunch genoodigd, waaraan tevens, behalve de Heer H. Leyba, Venezolaansch Consul alhier, met echtgenoote, ook de departementschefs deelnamen.

De onthulling van het standbeeld te New York zal plaats vinden den 19 April, een gedenkwaardige dag in de Venezolaansche geschiedenis, den dag dat de onafhankelijksoorlog tegen Spanje onder leiding van Bolivar een aanvang nam.

Ook de andere republieken Colombia, Peru, Ecuador en Boliva, die aan Bolivar hun onafhankelijkheid te danken hebben, zullen bij deze onthulling door een speciaal gezantschap vertegenwoordigd worden.

Op de begrooting van het Ministerie van Buitenl. Zaken van Venezuela is voor de bestrijding der kosten van dit gezantschap een som van 40.000 bolivar uitgetrokken.

Met het s.s. *Oranje Nassau* werd Donderdag namiddag de reis via Colon en Cuba naar New York voortgezet. *(A. d. C.)*

Regen.

Het had dezer dagen den schijn, alsof we volop in den regentijd zaten, en dan nog wel zoo'n echte ouderwetsche regentijd. Reeds in ons vorig nummer vermeldden wij een paar fiksche buitjes op Zaterdag 19 en Zondag 20 Maart. Doch dat was maar een voorproefje. De vorige week Zaterdagavond (26 Maart) begon het voor goed. Paaschzondag den geheelen dag bij herhaling verschillende korte, stevige buien. Doch Maandag en Dinsdag waren het formeele regendagen. Vooral in den namiddag viel er op beide dagen gestadig door een echte malsche regen, bijwijlen door kletterende plasregens afgewisseld. Wat vooral merkwaardig is, wat we in de laatste jaren zoo goed als niet meer noteerden, het waren algemeene regens over het geheele eiland. Overal zonder uitzondering heeft het geregend. Overal staan de dammen vol water. Op sommige plaatsen geleek het een overstrooming. Op Westpunt b.v. viel Maandagmorgen van 8 tot 12 uur ongeveer 80 mM. Ook op Barber was het buitengewoon. De rooien stroomden met volle kracht.

Wel is waar is de plant- en oogsttijd voorbij. Doch voor den veestapel zijn deze regens een rijken zegen geweest.

Overal spruit het groen nu weer volop uit den grond. Ook de putten kunnen nu weer wat bijkomen. En dat was hard noodig. Het putwater, dat in den laatsten tijd in de stad verkocht werd, was van slechte kwaliteit. Het was bijna volslagen brak water, wat zelfs voor waschwater bijna niet te gebruiken was. *(A. d. C.)*

Curaçao-Stookoliestation.

Als bewijs hoezeer Curaçao als station tot inneming van stookolie nu reeds van groote beteekenis is, moge hieruit blijken, dat, volgens de wekelijks door de *Curaçaosche Courant* sedert het begin dezes jaars gepubliceerd, door de tankbooten *A... pal, Toedjoe, Lima, Doewa* en de lichters *Willemstad, Puerto Cabello en Calencia* in 20 reizen alleen in de maand Februari van Maracaibo hier werd aangebracht ruim 11.024 ton aan stookolie, daarentegen werd door 8 verschillende stoombooten te ... men in diezelfde maand een lading van 20.441 ton stookolie ingenomen. Deze laatste bunkerolie werd echter niet uitsluitend geleverd door de *Sur. Petroleum Mij.* daar sinds twee maanden ook de *Standard-Oil Co.* hier een depot heeft voor stookolie, waarvan de firma S. E. L. Maduro en Sons de agent is. De twee groote tanks op de Werf *Motet* hebben een gezamenlijken inhoud van 10.000 ton. *(A. d. C.)*

Visch.

De heer J. H. Eman, ondernemer van A. V. ... *Neptunus* op Aruba heeft met zijn goulet 20 *de Ju...* een dienst van 2 *maal per week* geopend tusschen Aruba en Curaçao, om visch en ijs hierheen te vervoeren. De bark gaat Dinsdag en Zaterdag van Aruba. Menigeen op Curaçao heeft het vroeger betreurd, dat indertijd die aanvoer van de fijne Koningsvisch en Pargo gestaakt werd. Voortaan zal er dus tweemaal per week weer Koningsvisch à ... cts. per pond en Pargo à 20 cts. per pond verkrijgbaar zijn. *(A. d. C.)*

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Het Poolsche standpunt.

Toen de uitslag van de Volksstemming in Opper Silezië een meerderheid aan Duitschland bezorgde, achtten velen in ons land de kwestie als uitgemaakt. Ten onrechte. In het verdrag van Versailles was het plebisciet vastgesteld, maar was ook de beteekenis er van omschreven. Paragraaf 5 van artikel 88 luidt:

Na afloop van de stemming, zal het aantal door elke gemeente uitgebrachte stemmen door de Commissie worden medegedeeld aan de voornaamste der geallieerde en geassocieerde mogendheden, tegelijk met een uitvoerig rapport over de handelingen bij de stemming en met een voorstel betreffende de scheidingslijn, die aan te nemen ware als grens tusschen Duitschland en Opper Silezië, daarbij rekening houdende met den door de bewoners uitgedrukten wensch, alsmede met de geographische en economische ligging der plaatsen.

De volgende paragraaf geeft nog uitdrukkelijk aan, dat die voornaamste geall. en geass. mogendheden (gebruikelijke term voor de bekende toonaangevende mogendheden der entente) de grenslijn hebben vast te stellen.

Hierin ligt geen erkenning van de onverdeelbaarheid van Opper Silezië opgesloten. Ware deze aangenomen, dan zou de zaak veel eenvoudiger te stellen zijn geweest. De totale meerderheid der volksstemming zou dan de eenige factor in de beslissing zijn geworden en de grens was daardoor dan ook vanzelf aangegeven.

De uitslag der stemming in het groote blok, gevormd door de mijn- en nijverheidsdistricten van Opper Silezië, Kattowitz, Rybnic, Pszczyna-Pless, Zabrze-Hindenburg, Beuthen, ... towitz, Königshütte, Glewitz, Tarnowitz, benevens het landbouwdistrict Gross-Trelitz, alsmede deelen van Ratibor en Lubliniec, gaf een meerderheid voor Polen in 652 gemeenten, voor Duitschland in 191 gemeenten.

Afgaande op paragraaf 5 van artikel 88 van het Versailler verdrag, drong Polen er op aan, dit groote blok te krijgen; het beriep zich hiertoe op die stemming, maar wees er op, dat deze ook juist samenviel met de andere door dat artikel aangewezen toetssteenen, de ethnographische en economische verhoudingen.

De mijn- en nijverheidsstreek is altijd nauw aan Polen verbonden geweest. Polen levert het ijzer- en zinkerts voor hare hoogovens, 70 % van het hout dat zij voor hare mijnen noodig heeft en 60 % van de door de bevolking benoodigde voedingsmiddelen. Anderzijds vormden Polen en Rusland het natuurlijke afzetgebied voor de Silezische steenkool en nijverheidsproducten.

Kon het dus het goede recht van Polen zijn om deze te verlangen bij de beslissende groote mogendheden te stellen tegenover het Duitsche standpunt, dat de onverdeelbaarheid van Opper Silezië bepleitte, de beslissing was en moet blijven aan de voornaamste der geall. en geass. mogendheden. Had een van de twee partijen zich niet hieraan willen onderwerpen, dan had zij dit vóóruit moeten te kennen geven.

Op dit standpunt heeft de Poolsche regeering zich inderdaad geplaatst.

Intusschen had Korfanty nauwkeurig de lijn getrokken, die de Poolsche aanspraken begrenst. Deze loopt overeenstemstig de zooeven vermelde uitkomst van de volksstemming en heeft bij de Poolsche regeering en bevolking instemming gevonden. In hoever de voornaamste geall. en geass. mogendheden er mede accoord gaan, is nog niet bekend. Geruchten deden betwijfelen of Polen ten volle zijn wensch vervuld zal zien.

Nu heeft Korfanty, het voorbeeld van d'Annunzio en van Zeligowski volgende, zich tot dictator uitgeroepen in het Poolsche gebied van Opper Silezië, zoo ingaande tegen de procedure door de Poolsche regeering aanvaard.

De omstandigheden zijn gunstig om een dergelijk staatkundig avontuur uit te voeren. De Poolsche bevolking zelf schijnt ook er mede te sympathiseeren. De Poolsche regeering hecht hare goedkeuring echter niet aan het Korfanty-avontuur. Zij kan hierbij op de instemming van de neutralen rekenen. Art. 88 van Versailles geeft haar aanspraken, die zij op rechtmatige wijze in het geding heeft gebracht. Zij moet nu afwachten en aanvaarden wat de als opper-rechters aangenomen geall. en geass. mogendheden zullen beslissen.

Hetgeen Korfanty thans doet, is een schrede achteruit op den weg naar organisatie van de internationale rechtsverhoudingen, die de neutralen nog steeds hopen in een Volkenbond te kunnen verwezenlijken.

Crisis in Gold coast.

Ook de Goudkust maakt hare crisis door. De gouverneur, de heer Enggisberg, heeft in de Legislative Council op het gevaar gewezen van eene te eenzijdige cultuur, dat al zeer duidelijk uitkomt in de val van den prijs van de cacao in korten tijd tot ongeveer een derde van den voormalige.

Hij dringt aan op de cultuur van den oliepalm en de cacao in het zuiden, terwijl in 't noorden arachide-soorten en karité aan te planten waren. Daarbij zijn nog goede uitkomsten te verwachten van de rijst-, copra-, sisal-, thee-, suiker- en koffiecultuur.

Te vroeg verblijd.

Zoowel uit Belgisch Kongo als uit de naburige Fransche koloniën wordt een gelijksoortige tegenvaller verteld na een vermeenden medevaller. Kort geleden hadden de Europeesche hooge ambtenaren in het binnenland bericht gegeven van de hooge prijzen, die aan den Beneden Kongo betaald werden voor de palmnoot en den palmolie. De K.G. werd voor 1 fr. 60 van de inlanders gekocht. Hieruit was voor 's lands inkomsten een mooi voordeel te halen. Zonder uitstel werd de productie opgevoerd, ook door hoogere loonen.

Voordat de resultaten hiervan de inschepingsplaatsen bereikt hadden, was de ongewoon opgeloopen markt weer gedaald. De bestede prijzen waren hooger dan er in België terug te krijgen zal zijn. Een strop! des te erger, omdat altijd, en vooral in de woelige tijden die wij beleven welke ook in Kongo heerschen, moeilijk is de pas verhoogde loonen dadelijk weer te besnoeien.

Brittannië in Oost-Afrika.

Het gebied van Tanganyika, in voormalig Duitsch Oost Afrika, sedert 1916 tijdelijk onder Belgisch bestuur, is den 1 Maart overgedragen aan het Britsche bestuur, overeenkomstig het namens den Volkenbond verleende mandaat.

Duitsche kolonisatie in Brazilië.

Een groep Duitsche financiers bereidt de vestiging van een nederzetting van 2000 Duitsche gezinnen in Brazilië voor. Naar verzekerd wordt, hebben de regeeringen te Berlijn en Rio de Janeiro hare instemming met dit plan betoond.

Landverhuizing naar Brazilië.

In de propaganda, welke eenigen tijd geleden in ons land is gemaakt voor emigratie naar Brazilië en waarbij hoog werd opgegeven van de vooruitzichten, die voor landverhuizers zouden bestaan in de plaats Saraba (Staat Minas Geraes), vindt de Directeur van het Informatiebureau van de Nederl. Vereeniging „Landverhuizing" te 's-Gravenhage aanleiding, ernstig tegen die overdreven voorstellingen te waarschuwen.

Mede in verband met de treurige ervaringen, vroeger door Nederlanders opgedaan in den Staat Minas Geraes, is een waarschuwing niet overbodig.

Volledigheidshalve zij hier nog aan toegevoegd, dat van kostelooze emigratie naar Brazilië geen sprake is en dat evenmin voorschotten worden gegeven voor bestrijding der reiskosten.

Neger-democratie.

De Amerikaansche negers hebben, door bemiddeling van den Nationalen bond voor de belangen van de kleurlingen, een verzoek tot den nieuwen president Harding gericht. Zij vragen hem het daarheen te leiden, dat bij het Congres wetten aanhangig zullen worden gemaakt, die een einde kunnen maken aan het lynchen en aan den dwangarbeid, zoo de negers in het Zuiden verlossende uit de slavernij waarin zij inderdaad verkeeren. Zij vragen het beëindigen van de menschonteerende en zeker anti-democratische ophitsing van de rassen tegen elkander, en als bewijs hiervan o.a. de benoembaarheid open te stellen van negers tot ambtenaar aan de ministeriën van arbeid en van landbouw.

Toch weer geen vliegtocht Nederland—Oost-Indië.

Het is wel om den moed te laten zinken. De poging van kapitein Leendertz moest opgegeven worden, die van luitenant t. z. Goedhart scheen alle voorbereidende moeilijkheden overwonnen te hebben, maar ook dat is weer op een teleurstelling uitgeloopen. De Britsche regeering weigert 't vliegen over Mesopotamië toe te laten, zelfs als de vliegenier de verantwoordelijkheid geheel voor eigen rekening wil nemen.

Is geen route te nemen, die Mesopotamië geheel terzijde laat liggen?

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

Ter vermijding van hooge porti, omslachtige correspondentie en ter bevordering van algemeene bekendheid, noodig voor een goeden gang van zaken, zullen voortaan op deze plaats in het blad worden opgenomen *de Mededeelingen van het Dagel. Bestuur aan de Afdeelingen.*

Zooals U eenigen tijd geleden is medegedeeld, worden de mutaties over de afgeloopen week, derhalve ook de adresveranderingen van leden onzer vereeniging, elke week door den administrateur bekend gesteld op de voorlaatste bladzijde van het Koloniaal Weekblad. Nu komt het herhaaldelijk voor, dat aan het Secretariaat van het Hoofdbestuur te 's-Gravenhage de vraag wordt gesteld of leden, die van woonplaats zijn veranderd, de contributie over het loopende dan wel afgeloopen jaar reeds hebben voldaan aan het afdeelingsbestuur, waaronder zij voordien ressorteerden. Het spreekt vanzelf, dat het antwoord d.z. nimmer afdoende kan luiden, aangezien alleen de penningmeester der betrokken afdeeling hieromtrent uitsluitsel kan geven.

Ten einde nu noodelooze correspondentie te voorkomen, wordt U beleefd verzocht om, na kennisname der adresveranderingen, voorkomende in het Koloniaal Weekblad, als bovenbedoeld, aan den penningmeester der afdeeling, waartoe betrokken leden komen te behooren (c.q. aan onzen Hoofdvertegenwoordiger in Nederlandsch Oost-Indië, den heer A. J. Gooszen, Landrechter te Solo, eiland Java), steeds te berichten, of de uit Uwe afdeeling vertrokken leden die contributie (over het loopende dan wel afgeloopen jaar) al dan niet hebben voldaan voor hun vertrek.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

Wegens tijdelijke sluiting zal het kantoor der Afdeeling tot nader bericht gehouden worden Buijs Ballotstraat 15, van des morgens 10 tot des middags 1 uur.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

KLEIN-NOTARISEXAMEN.

De bij het Koninklijk besluit van 12 Februari 1913 No. 130 (Staatsblad No. 54) ingestelde commissie voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in de artt. 16*g* tot 16*n* van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië, maakt, ingevolge art. II van genoemd besluit, bekend, dat in de maand Juni

1921, op nader te bepalen dagen, aan de met verlof hier te lande vertoevende ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur in Nederlandsch-Indië gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van bovenbedoeld examen, waarvoor een bedrag van f 30 verschuldigd zal zijn.

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten zich *vóór 20 Mei a.s.*, met opgaaf van hun adres, schriftelijk aanmelden bij den secretaris der commissie (mr. P. L. A. Collard, Boschlaan 16, Zeist), onder overlegging van een bewijs van storting of overschrijving tot genoemd bedrag bij den post- chèque- en girodienst ten behoeve van de schatkistpostrekening voor de koloniën No. 8583.

Mutaties van 4 tot 11 Mei 1921.

Nieuwe Leden.

J. A. Monod de Froideville, Den Haag, van Brakelstraat 111, f 5.

C. H. Voorhoeve, Employé Bataafsche Petr. Mij., Rijswijk (Z.-H.), Julianastraat 22, f 5.

J. R. Slier, Inspecteur 1ste kl. P. T. en T. O.-I., Den Haag, Stephensonstraat 9, f 5.

Mej. G. Cramer, Den Haag, Obrechtstraat 242, f 10.

Roelof G. Looyinga, Handelsagent, Amsterdam, Amstel 35, f 5.

G. Calkoen, p/a. Surinaamsche Bank, Amsterdam, Heerengracht 577, f 5.

J. C. Smits, Majoor O.-I. B. D., Den Haag, Suezkade 13, f 5.

Alfred Ems, p.p. Orenstein en Koppel Mij., Soerabaya, f 12.

J. A. E. Halkema, Commissaris van Politie, Solo, f 5.

Afschrijven.

J. F. Plet, Den Haag, Sweelinckstraat 166.

P. J. Kooreman, Oud-Res., Den Haag, Bezuidenhout 137.

Contributieverhoogingen.

L. C. Feekes, S.O. Ketanggoengan, West-Cheribon, van f 5 op f 10.

A. Duif, Oud-Scheepsgezagvoerder, Bussum, van f 2 op f 5.

F. Suidema, Amsterdam, Spuistraat 200 II, van f 2.50 op f 5.

Adresveranderingen.

A. van der Mey, Onderwijzer, Apeldoorn, van: Jacobastraat 10 naar: Welgelegenweg 3.

C. R. M. Homburg, Oud-Off. v. Gez., van: Den Haag, Laan van Meerdervoort 401 naar: Batoe bij Malang, f 2.50.

G. Alberts, van: Twello, Huize den Denhorst, naar: Deventer, Keizerstraat 1.

Mr. H. W. Jordens, Deventer, van: Brinkpoortstraat 40 naar: Singel 10.

C. J. Flikkenschild, Hoofdcommies P. T. en T. O.-I., van: Den Haag, Fahrenheitstraat 592, naar: Weltevreden, Tjikini Gang Baroe, p/a. J. W. Hunt, f 5.

A. H. J. G. Walbeehm, Leeraar Indische Postschool, Leiden, van: Hooge Rijndijk 55 naar: Witte Rozenstraat 54a.

L. C. Feekes, van: Modjokerto, s.f. Dinoyo, naar: S.O. Ketanggoengan, West Hulppostkantoor, idem, Cheribon.

T. van den Bont, Bouwkundige S.S., Weltevreden, van: Hoofdbureau S.S. naar: Paser Baroe Oost 14 (Paviljoen).

H. C. F. Vermandel, Den Haag, van: Beeklaan 359 naar: van Blankenburgstraat 67.

H. F. Roll, Den Haag, van: Frederik Hendriklaan 123 naar: v. d. Eyndestraat 33.

H. W. Dubbeldam, Contr. B. B., van: Weltevreden, Dep. B.B., naar: Lampong (Sumatra).

H. W. Reich, Arts O. I. D., Amsterdam, van: Spinozastraat 13 naar: van Breestraat 80boven.

Cultuur Maatschappij Parakan Salak, Amsterdam, van: Heerengracht 278 naar: N. Z. Voorburgwal 104.

J. Schuit, Oud-Superintendant Cultures, van: Solo, Postbox 6, naar: Amsterdam, Singel 250, p/a. Ned.-Ind. Landbouw Mij., f 10.

W. F. Bisschoff, 1ste Luitenant O.-I., van: Amsterdam, Vossiusstraat 16, naar: Den Haag, Obrechtstraat 503, f 5.

F. Suidema, van: Haarlem, Houtplein 16a, naar: Amsterdam, Spuistraat 200 II, f 5.

G. A. Heslinga (Leerling Landbouwschool), Deventer, van: Papenstraat 8 naar: Brink 80.

J. Heesterman, Technisch Ambtenaar Rijkswaterstaat, van: Nijmegen, Groesbeekscheweg 171 naar: Terschelling, Willem Barendskade A 472, f 2.50.

C. J. B. J. Bartoletti Rijnders, Nijmegen, Groesbeekscheweg, van: 111 naar: 36.

E. C. Abendanon, Ingenieur Mijnwezen, van: Wassenaar, Iepenlaan 2, naar: Nunspeet, Villa Klokkenberg, f 5.

C. A. E. van Leeuwen, Hoofd-Ingenieur, van: Weltevreden, Kramat 71, naar: Utrecht, Mauritsstraat 24, p/a. Fam. Ruygrok, f 5.

H. J. de Graaf, van: Brussel, Rue de Progrès 237, naar: Den Haag, De Perponcherstraat 109, f 10.

W. A. P. F. L. Storm van 's-Gravesande, Gep. O.-I. Hoofdamb., Den Haag, van: Beeklaan 462 naar: Seplaan 44.

Ingezonden Stukken.

Geachte Redactie,

Met belangstelling namen wij kennis van de ingezonden stukken in Uwe en andere bladen, betreffende de Indische uitrustingen, waarin o.m. wordt gezegd:

1e. dat de Indische kleeding, in Holland gemaakt, vaak niet deugt;

2e. dat de menschen, in Indië aangekomen, meestal naar den eersten den besten loopen om wijzigingen te doen aanbrengen, hetgeen een massa kosten en ongenoegen met zich medesleept;

3e. vragen inzenders of het niet mogelijk is deze bezwaren te ondervangen, in het belang van naar Indië vertrekkenden, die meestal geen kapitalisten zijn, doch zuiver voor positieverbetering gaan;

4e. merkt een der inzenders op, dat uitzenders van employées hierin misschien kunnen adviseeren en maatregelen nemen.

Met het oog op onze meer dan 30-jarige ervaring in Indië zoowel als in Holland in dezen tak van handel, meenen wij gerechtigd te zijn tot het maken van onderstaande opmerkingen, ten behoeve van hen, die naar Indië denken te trekken, en zij dan vermeld:

1e. Dat de Indische kleeding, in Holland vervaardigd, vaak niet deugt, is helaas waar; nog zeer vaak ondervinden wij dit aan onze filialen in Indië, als gevolg van onvoldoende technische kennis, onbekendheid met Indische toestanden, enz.;

2e. Het bezwaar, dat de menschen naar „den eersten den besten" loopen om veranderingen te doen aanbrengen, wat kosten met zich mede zou sleepen, is natuurlijk slechts van toepassing op firma's, welke geen filialen in Indië hebben. In dat geval zijn die bezwaren, uit den aard der zaak, niet te ondervangen.

3e. Hieromtrent verwijzen wij naar punt 2. De bedoelde bezwaren te ondervangen is o.i. alleen dàn mogelijk, wanneer de leverende firma's in Holland, hare filialen in Indië hebben en tot welke men zich dan direct kan wenden voor veranderingen etc., hetgeen dan natuurlijk kosteloos geschiedt.

4e. Inderdaad zou het misschien niet ondienstig zijn, indien uitzenders van employées eens hunne aandacht aan deze quaestie schonken, ten behoeve hunner employées. Bij inwinning der vereischte informatiën zouden zij dan van advies kunnen dienen.

Ten slotte nog de opmerking, dat het *goed* bewerken van Indische kleeding, waardoor deze tegen de Indische wasch kan etc., vele technische bezwaren met zich medebrengt, waardoor het gewenscht is geruimen tijd vóór het vertrek zijne kleeding in bewerking te geven. Alleen dàn kan men een deugdelijke afwerking eischen, hetgeen èn voor den klant èn voor de firma aangenaam en voordeelig is.

Geachte Redactie. Wij meenen door het bovenstaande alle vragen en opmerkingen der inzenders te hebben beantwoord, hen tevens een kijk gevend op dezen belangrijken tak van den Hollandsch-Indischen handel.

U beleefd dank zeggend voor de verleende plaatsruimte, verblijven wij,

Hoogachtend,

N. V. Fabriek van Indische Uitrustingen
G. KERNER & Co.
Den Haag—Batavia—Soerabaya.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

UDIE-COMMISSIE. **Jongelieden.** Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West. Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in Moderne Talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H.B.S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtigen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstraat 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens. Assist.-Resid., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. - N.-I. Strafrecht. - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.